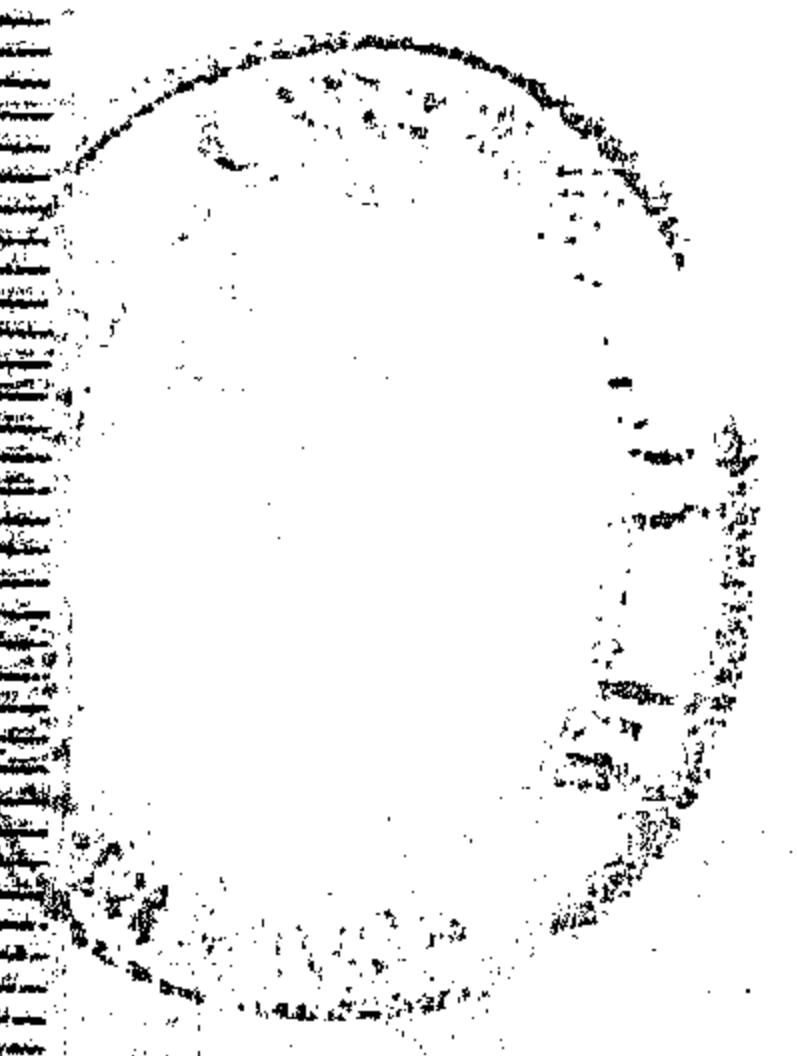
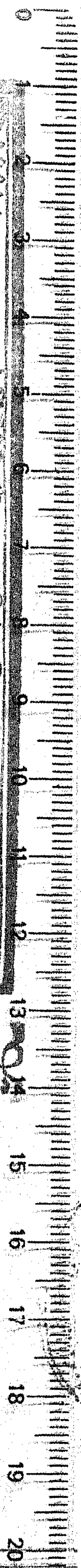

22.5

DE CAUSA
MATRIMONII SERENISSIMI

Regis Angliæ liber, Ioanne Rossen
si Episcopo autore.

2 400 40

Stafa

929

DECAVSA
MATRIMONII SERENISSIMI
Regis Angliæ liber, Ioanne Rossenæ
si Episcopo autore.

TYPOGRAPHVS COM-
pluteñ. ad Lectorem.

Non te latet, studiose Lector, ortam nuper contro-
uersiam in Angliæ regno, super matrimonio se-
reniss. Regis Henrici octaui cum D. Catherina eius
coniuge ante annos non paucos contracto. Ea de re
librum hunc ab Io. Episcopo Roffen. viro egregie
crudito, inq; diuinis studijs exercitatissimo compositum, nactus mo-
do reuerendissimus in Christo pater & patronus meus singularis
ALFONSVS Fonseca Archiepiscopus Toletan. mihi formis eu-
dendum tradidit: significans meam hic industriam, non tantum illi
acceptam fore, sed & studiosis simul doctisq; omnibus gratissimã
futuram. Tum etiam hac de re suam sententiam dicturis lucem afful-
suram non mediocrem ex huius libelli lectiõne. Paruimus pro uiri-
bus tanto præfule in causa tã pia, dedimusq; operam, ut opus emen-
datum, q̄ citissime in publicum prodiret: quo nostratibus theologis
iurisq; pontificij peritis hunc labyrinthum iam iam ingressuris
liberum facilemq; faceret aditum. Excipite igitur uiri eruditi
cum gratiarum acliõne munus hoc quod per doctissi-
mum præfulem concinnatum, uobis per me
impertit munificentiss. idemq; optis-
mus & præsul & patronus,
inq; de solitudine,
si meritus sum,
amate.

IO. ROFFENSIS EPISCOPI, IN CAU-
sa matrimonij inter illustrissimum Angliæ Regem

Henricum octauum & Catherinam eius con-
iugem, ante multos annos consummati,
Assertio.

Voties recordamur id matrimonium
quo Rex illustrissimus Henricus hu-
ius nominis octauus, inclitissimę fœ-
minæ Dnę Catherinæ Regis Arago-
num & Reginę Hispaniarũ filij con-
iunctus est, tam iniq; calumnijs de-
migratum esse, toties ex corde doles-
mus & ingemiscimus. Nã planè per-
spicimus ingentia damna, quæ si diuorcium procedat, haud
dubie sequutura sunt. Verum vt cetera sileamus, dici nõ po-
test quantum inde scandalum Apostolicæ sedi sit oriturum,
quum tot priores Pontifices in similibus casibus antea di-
spensarint, Neminem enim opinor iam post tantam ingenij
excussionem latet, Innocentium tertium, Liouentibus q̄
relictas fratrum, absq; liberis decedentũ acceperant in cons-
iuges, concessisse, quatenus easdem retinerent, et pro vxori-
bus vterentur. Istud omnino testatur decretalis illa, Deus qui
ecclesiã, extra de diuorcijs. Nec est vt quisq; dicat illos fuisse
Iudæos, quibus Moses hoc ipsum ante concessit, nimirum
vt relictis fratrum iungerentur. Nam Iudæos eos fuisse, neu-
ticq; ex contextu verborũ colligi potest. Sed esto Iudæi fuisse
sent, quum tamē ad Christianismum essent recepti, legibus
omnino tenebatur Christianis. Et si diuino iure fuisset istud
prohibitum, nulli Pontifici licitum erat cum eo dispensare,
quemadmodum & idem Innocentius affirmat in ca. literas.
Atq; ita perstitissent illi semper in peccato mortali. Censuit

A II igitur

A
39
111

DE CAUSA MATRIMONII.

gitur omnino pōtifex is Innocentius tertius, vir & doctissi-
mus & optimus, casum istum non fuisse prohibitum diuino
iure. Quæ sanè declaratio per tam insignem pontificem
facta, litem omnem huiusce negotii dirimere suffecisset. Sed
& post hunc Martinus quintus, quum esset ei casus propo-
situs longe grauior, complures ex theologis legumq; peritis
consuluit, quid in ea re facturus esset. Relatum fuit quendam
contraxisse consummasseq; matrimonium cum eius germa-
na, quam ante cognouerat fornicarie. Pontifex ergo tametsi
varios in opinionibus cōperisset eos, quos in ipso negotio
consulisset, prospiciens tamen inde graue scandalum immi-
nere, dispēfauit, vt ratum haberetur matrimonium. Non fe-
cit autem istud sine magna difficultate, sed fecit tamē. Quo
suo facto planè declarauit, vt ob vitandum scandalum in le-
uioribus casibus possit fieri dispensatio.

ALEXANDER item sextus cū rege Portugallie dispē-
fauit, quatenus prioris coniugis, de qua & masculū heredem
acceperat, sororem duceret, ex qua liberos postea genuit plu-
rimos. Et sanè par affinitatis gradus est, inter sororem vxor-
is & vxorem fratris. Quare sicut licuit in illo, licebit pariter
& in isto casu. Et quod maius est, dispensauit idem Alexan-
der, cum Ferdinando minori Sicillæ cūtra Pharū rege, qua-
tenus patris sui sororem Ioannam duceret in coniugem. At-
qui satis constat, sororem patris, arctiore necessitudine filio
eius cōiunctam, q̄ sit vxor fratris, fratri. Quare cum in illo
quod maius est dispensauit, nō est dubium quin in eo quod
minus est licuisset dispensare.

PRÆTER HOS Leo decimus fratribus Augusti-
niani ordinis, concessit per totum orbem Christianū quem-
admodum in eius bulla palam continetur, q̄cum his qui in
primo

SERENISS. REGIS ANGLIÆ. Fo. 3.

primo affinitatis gradu scienter aut ignoranter contraxerāt,
modo notorium id non fuerit, neq; in iudiciū productum,
dispensare valeant vt de nouo contrahant, & in eodem item
cōtracto matrimonio remaneāt, prole quinetiam legitima.

QVOD SI casus iste diuino iure prohibitus fuerit, ac
proinde sit indispensabilis à summo Pontifice, quātum nu-
merum animarum hac sua bulla, misit is pontifex & quotia-
die mittit ad inferos! Nam penes deum violatio prohibitio-
nis eius mortifera fuisset, nisi fuisset occulta, seu notoria, mo-
do indispensabilis. Nec est dubium quin si Pōtifex nequeat
dispensare, hi qui sic matrimonio coniuncti sunt, semper in
mortali culpa persistant.

INTER cæteros & Iulius secundus in hoc negotio simi-
liter dispensauit quatenus Rex illustrissimus, quū esset prin-
ceps Valliæ, duceret relictam illustris Arthuri fratris sui.
Neq; dubium est, quin hæc res maximo consilio, summaq;
deliberatione facta sit. Neq; enim defuerunt vtriq; Regi, ni-
mirum Henrico septimo tunc Angliæ Regi, simul & Ferdin-
nando Regi Hispaniarum Consiliarij prudentissimi, qui ni-
hil prætermiserunt quod esset ad eam rem necessarium, vt si
dispensatio quæpiam, vnq; sine errore fuisset impetrata, hæc
vna caruisset omni vicio. Tangebatur enim ea res vtrumq; Re-
gem intime, ne vel huius filius legitimo frustraretur hære-
de, vel illius filia marito destitueretur suo. Quamobrem &
nihil pro summa qua fuerant prudentia præditi, passi sunt
deesse, quod ad negotij securitatē attineret. Nunc igitur post
tot ante factas per summos Pontifices dispēfationes, nempe
per Innocentium tertium, Martinum quintum, Alexandrū
sextum, Iulium secundum, Leonem decimum, & alios, si de-
cerneretur hoc matrimonium inualidum esse, quātum inde

A III scanda

DE CAUSA MATRIMONII

scandalum, Apostolicæ sedis, imò vniuerso orbi Christiano pareretur.

QVAMOBREM ET EX INTIMIS visceribus dolemus & ingemiscimus, quoties infamationis huius matrimonii recordamur, quum nulla causa fuerit, quo sic debeat infamari. Non inficior quin Regia maiestas, ex prohibitionibus illis Leuiticis, scrupulum aliquem concipere potuisset, quo permoueatur inquirere, de matrimonii sui certitudine. Sed è diuerso miror haud mediocriter, quod sunt reperti viri quidam non indocti, qui scrupulo isti magis ac magis augendo, non cessant operam suam, quanto fieri studio possit, indices impertire.

VTINAM ADVERTERENT QVANTO Regis illustrissimi, pariter & suas ipsorum conscientias exponunt periculo. Nam si satis istud aduerterent, nunquã vulnus hoc, quo Regia maiestas se grauari sentit, exulcerari sinerent, & in maiorem perniciem quotidie serpere. Sed interim bona fide se putant negotium agere. Atqui fieri potest, vt ita putent, quum tot habeant contradictores, nimirum patres propemodum omnes, qui spectatim hac de re tractant, non solum Theologos, verumetiam legum peritos, quemadmodum è singulorum testimonis meæ aperte docebimus. Sed aiunt se negotium iam altius penetrasse, quã antea fecerint patres. At istud nudis verbis dicere, non satis est ad matrimonii vinculum dirimendum, & maxime talis matrimonii, ex cuius diremptione tot & tanta sequutura sunt incommoda. Quin oportet eos prius rationibus adeo clarissimis ostendere, matrimonii huius inualiditatem, vt à nemine possint labefactari. Nō satis fuerit eis omnium rationes quæ in contrarium afferentur perspicue dissoluere.

SERENISS. REGIS ANGLIÆ. Fo. 4.

soluere (id quod impudenter se facturos iactitant) nisi tales & ipsi contra proferant quæ nequeant villo pacto reuinci. Ad illos enim spectat, qui matrimonium aliquod inualidum esse contendunt, solidissimas & inexpugnabiles eius rei causas & rationes reddere, quæ à nemine dilui valeant. Alloqui dici non potest, quot indices procurabuntur diuortia fieri. Nam sunt innumeri, qui matrimonio coniuncti sunt, nec tamen vel ob inopiam testium, vel ob defectum aliorum munimentorum, sufficienter comprobare queant, se legitime fuisse copulatos. Quocirca necesse est si cupiant aduersari matrimonium istud dirimere, tales in medium adducere probationes, quæ nullo pacto valebunt à quopiam infirmari. Id quod sat scio præstabunt nunquã. Negabunt forte quæ sunt verissima, pariter & affirmabunt quæ multum aliena sunt à veritate, tantum vt suas opiniones tueantur, quod & cuius factu facillimum est.

SED NIHIL AMBIGO AFFIR- matio negatioque nostra, semper apud probos & doctos probabilior erit quàm illorum, & maxime in causa tam fauorabili. Nos enim dicturi nihil sumus, quod aut solidissimis autorum Classicorum, atque id ingenti numero, testimonis aut rationibus efficacibus, quas optimi doctissimi que comprobabunt, non fuerit communitum. Illi contra quoscunque produxerint autores quascunqueve rationes, nunquã tamen euincunt scio, matrimonium istud fuisse iure diuino prohibitum. Sed vt hoc faciant, nunquã tamen ostendent Pontificem in hoc casu non potuisse dispensare. Porro quod re ipsa Pontifex dispensauerit, dilucidius est, quàm vt illorum argutis obtenebrari queat. Quamobrem haud satis ipse mirari possum, quod tam parum & Illustrissimi
A IIII Regis

DE CAUSA MATRIMONII

Regis & suarum animarum salutem curent, vt in hoc scripto-
nodum (vbi nullus est) modo velint æquis oculis rem aspice-
re, tam anxie quærant. Sed nos quod polliciti sumus iam ag-
grediamur, ostendemusq; per ordinem ista quæ sequuntur.
PRIMUM legem illam Deuteronomicam de nuptiis
fratræ vere præceptum fuisse.

DEINDE q; eadē intelligi debeat de fratre, si talis quisq;
exstiterit, alioqui de proximo consanguineo.

TERTIO q; contraria prohibitio nempe Leuitica, ne-
quaq; vniuersaliter est accipiēda, sed ad sensum aliquem pe-
culiare est limitanda.

QUARTVM q; eadem sit iudicialis prohibitio, non
moralis, iuxta quandam limitationem.

POSTREMO de prohibitionum illarum dispensabi-
litate loquemur. Et an summus Pontifex in casu possit cum
eis dispensare.

PRO QVIBVS omnibus & singulis complures in
medium autores producemus.

ET PRINCIPIO quum illi contendere soleant legē
Deuteronomicam non fuisse præceptum, sed permissionem
dūtaxat, nos licet alibi complures illustrissimos autores, ad
id reuincēdū in mediū protulerimus, nō grauabimur eosdē
vnā cū aliis hic recēdere denuo, quo patefiat omnibus, q; iō-
gissime absint huius matrimonii impugnatores à veritate.

IVLIVS AFRICANVS.

IVLIVS AFRICANVS imprimus autor ve-
tustissimus in epistola quam ad Aristidem scripsit super dias-
phonia Euāgeliorum de Iacob & Eli, quos affirmat fratres
vterinos fuisse, loquens ait, Quorū alter, idest, Iacob fratris
Ely sine liberis defuncti vxorem ex mādato legis accipiens,
genuit

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 5.

genuit Ioseph: natura quidem germinis filiū suum, propter
quod & scribitur: Iacob autem genuit Ioseph. Secundum
vero legis præceptum Ely efficitur filius, cuius Iacob, quia
frater erat, vxorem ad suscitandum fratris semen acceperat.
Hæc Africanus.

EUSEBIVS.

CVIET Eusebius Cæsariensis subscribit, eundem in
ecclesiastica historia recensens.

TERTVLLIANVS.

TERTVLLIANVS etiam qui licet secūdas nuptias
damnet, negare tamen haudquaq; potest, illud in lege præ-
ceptum fuisse. In lege, inquit, præcipitur, vt quis fratris sui
vxorem, sine liberis defuncti in matrimonium adsumat.
Hoc in libro de Monogamia.

RVRSVM aduersus Marcionem de eadem lege verba
faciens, ait. Hoc permittente imō præcipiente lege, q; si fra-
ter illiberis decesserit, vt à fratre ipsius, & ex costa ipsius sup-
pararetur semen illi.

HIERONYMVS.

HIERONYMVS item in Commentariis super Mat-
thæum idem affirmat, inquit. Scimus enim hoc per Mo-
sen, deo iubente, præceptū, vt si frater aut propinquus absq;
liberis mortuus fuerit, alius eius frater accipiat vxorem.

ORIGENES.

ORIGENES item super Matthæū, ita scribit. Dignū
mihī visum est ponere ipsum textum legis, quem proferunt
Saducei, habentem hoc modo in Deuteronomio. Si habita-
uerint fratres in idipsum, & mortuus fuerit vnus ex eis, semē
autem non fuerit illi, non erit vxor mortui fratris viro non

A. iii. appropin-

DE CAUSA MATRIMONII.

appropinquanti, frater viri eius ingredietur ad eam, & accipiet eam sibi in uxorem.

IOANNES DAMASCENVS.

PRAETER hos & Ioannes Damascenus libro quarto Orthodoxę fidei testat hoc ipsum, inquit. Id nequaquam latere par est quod lex erat, viro moriente sine prole, fratrem eius defuncti conjugem sibi nuptiis copulare, & suscitare seminem fratri.

CHRYSOSTOMVS.

ASTIPVLATVR & his Ioannes Chrysostomus, Iudaeos coarguens, quod legem illam Deuteronomicam, haudquam seruassent. Tales, inquit, Iudaei sunt quos videmus, quasi omine quodam, a fratrum ducendis vxoribus detereri. Quare quis lex ipsa cogat, saepe tamen hoc neglexerunt. Hoc in Omelia. 71. super Matthaeum.

RVRVSVS IDEM Omelia. 49 Quenam, inquit, erat prisca illa lex, quam Herodes conculcabat, & Ioannes viciscabatur? & respondit, si quis absque liberis obierit, fratri eius vxor sua detur. Hac Chrysostomus.

HILARIVS.

ACCEDIT his Hilarius in euangelium Matthaei. Hec inquit, in lege ratio seruata est, ut si mortuus sine liberis familiae princeps esset, defuncti uxorem posterior frater eiusdem cognationis acciperet, susceptosque filios in familia eius qui mortuus esset referret, maneretque ita in primogenitis successionis ordo, quum patres eorum qui post nati essent, aut nomine haberentur aut genere.

ISICHIVS.

ADIICIT his & suum calculum Isichius in Commentariis Leuitici. Hoc in alia parte legis, nimirum in libro Deuteronomo

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 6.

teronomii, non solum praecipit, sed etiam compulit dicens, Quando habitauerint fratres simul, & vnus ex eis absque liberis mortuus fuerit, vxor defuncti, non nubet alteri, sed accipiet eam frater eius.

CHRISTIANVS DRVTHMARVS.

DRVTHMARVS quinetiam grauis autor & vetustus in Commentario super Matthaeum. Sed hoc sciendum quia lex praecipiebat ut acciperet frater alius ipsius vxorem cum sua vxore, & generaret filios in vxore fratris sui. Et illi qui nascerentur filii fratris mortui dicerentur.

AMBROSIVS.

AMBROSIVS insuper in Commentariis Lucae. Vbi de vxore fratris absque liberis defuncti sermonem habet, ita subiicit. Secundum litteram nubere cogitur, & in vita, ut defuncti seminem excitet frater. Quare iuxta litteralem sensum, plane coactio fuit, & non permissio sola.

THEOPHILACTVS.

THEOPHILACTVS etiam in Matthaeum, lex, inquit, iussit. Si quis sine liberis moriatur, ut eius vxor ipsius fratri copuletur, & quod inde nascitur mortui esse censetur, tametsi natura sit viuentis.

AUGVSTINVS.

CONCORDAT cum his Augustinus libro secundo super questionem noui & veteris testamenti questione nona. Lex, inquit, mandauit ut si quis, mortuus fuisset sine filiis, acciperet frater aut propinquus vxorem eius, & resuscitaret semen fratris sui.

NIHIL HACTENVS attulimus, nisi ex magni nominis autoribus. Quod si voluissimus ad turbam scripto-

DE CAUSA MATRIMONII

rum descendere ingens haud dubie volumen impleremus. **CAETERVM** lex ipsa Deuteronomica citra quemuis alium autorem adeo dilucida est ex sese, ut poena ibi adiecta manifeste doceat praecipuum esse, non permissionem duntaxat. Nam quod solum permittit legislator, cuperet magis ut non fieret. Contra vero quicquid praecipit vult ut fiat, & proinde poenam adicit prauaricaturae legem. In lege quidem permittitur usura/ permittitur & uxoris repudium. At nulla poena statuitur his qui nolunt foenerari, conjugēsve repudiare suas. Sunt enim permissiones dumtaxat, non praecipua. Verum ei qui nolit uxorem fratris ducere, quum absque liberis decesserit, poena quaedam infligitur. Quare perspicuum est legem illam Deuteronomicam, praecipuum esse non permissionem solum.

CERNENTES igitur aduersarii neutiquam defendi posse, quin praecipui vim habeat lex Deuteronomica, subterfugium aliud comminiscuntur. Nempe quod vocabulum fratris aliter in hoc praecipuo sit accipiendum quam in Leuitica prohibitionem. Volunt enim prohibitionem Leuiticam intelligendam esse de germano fratre: Iussionem contra Deuteronomicam nequaquam pro germano fratre, sed pro cognato propinquo debere intelligi. Sed istud ab eis facile dici potest, probari vero, non ita. Nos contra dicimus eam legem accipiendam esse de proximo sanguinis, quisquis ille fuerit, siue frater, siue quisuis alius a fratre remotior. Et quo nostra quidem affirmatio probabilior sit in hac re quam illorum negatio, plerisque collectionibus in tertio nostro scripto super hoc eodem negotio monstrauimus. Quas utique collectiones & hic opere reprecium erit summatim recensere, licet ordine transuerso quam illic sint reposita.

PRIMA

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 4.

PRIMA COLLECTIO.

PRIMA collectio iam erit haec. Nullus unquam patrum qui nos praecesserunt, in ecclesia Christi legem ipsam Deuteronomicam aliter intellexerunt quam de germano fratre, si quisquam huiusmodi superstes fuerit, vel ob defectum eius de tali, qui sanguine fuisset propinquior: id quod omnium Orthodoxorum testimoniis, qui legem hanc interpretati sunt, aperte doceri potest. Nam & ibi citauimus complures ex antiquissimis & illustrissimis autoribus graece, latine & hebraice doctis, nimirum Origenem/ Isichium/ Ioannem Damascenum/ Chrysostomum, Eusebium, Tertullianum, Iuencum, Ambrosium, Augustinum, Rodolphum Flauiacensem, Iosephum, Rabbi Mosen Aegyptium, Lyranum, Alphonsum, Hieronymum, quorum omnium interpretationes, singillatim ibi recensuimus quas si quis desideret ibi reperiet. Sed propter istos, paulo ante, quum ostenderemus legem illam Deuteronomicam vere praecipuum esse, diuum item Hilarium & Iulium Africanum citauimus, qui tam aperte confirmant hoc ipsum ut nihil posset apertius dici. Verum hic satis fuerit Iulium Africanum recensere. Nam is nominatim de duobus veterinis fratribus loquitur, nimirum Ely & Iacob, affirmans hunc illius uxorem accepisse, quod ita lege Deuteronomica praecipiebatur. Eamque rem certo didicisse ab his, qui iuxta carnem cognati Christi fuerant. Quum igitur tot Orthodoxi patres, tam eruditione quam vita probatissimi, tanta concordia rem hanc asseuerent, neque ullus unquam repertus sit qui contrarium affirmarit, quin de germano fratre debuisset ea lex intelligi. nunquid mira temeritas est, dicere praecipuum illud de germano fratre neutiquam intelligi debere?

SECUNDA COLLECTIO.

NON

DE CAUSA MATRIMONII.

NON SOLVM patres & scripturarum interpretes, ita senserunt, verumetiam vniuersa prorsus Ecclesia, verum id esse crediderit, quod illi patres & interpretes, tanto consensu prædicarunt. Quum itaq; non sit credibile deum benignissimum, per tot annorum cētenarios, fuisse passum Ecclesiam suam errare, præsertim Paulo tam confidenter eam appellante balim & columnam veritatis, oportet hunc scripturæ sensum verum esse, & legem illam Deuteronomicam de germano fratre intelligi, quādoquidem hoc ipsum omnes illi patres, ad hunc modum velut ore totius Ecclesiæ communi testificarunt.

TERTIA COLLECTIO.

NON POTEST Ecclesiæ sponsæ Christi cōditio deterior esse, q̄ olim erat Sinagoge, sub Mose. Sed in ambiguis omnibus illo tempore dilucidandis, summi Sinagoge Pontifices, summam habuerunt auctoritatem, ita vt quem admodū Deuteronomi. 17. traditur, qui noluerit in huiusmodi declarationibus, obedire summi sacerdotis imperio, qui tunc administrabat domino, decreto iudicis esset mortuus. Quamobrem & nunc aut lōge maiorem aut saltem parem summi Pontifices potestatem habent, in explicandis & elucidandis scripturis, vbi dubia quædam forte emergerint. At certum est complures Pōtifices declarasse legem illam Deuteronomicā, de germano fratre fuisse intellectam, & præsertim Innocentium tertium extra de diuor. cap. Fi. Deus qui Ecclesiam. Huic igitur interpretationi nemo satis Orthodoxus contrauenire deberet.

QUARTA COLLECTIO.

TRES EVANGELISTAE Nempe Matthæus, Marcus, Lucas ipsam legē Deuteronomicā recensent, nomine fra-

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 8.

ne fratris. Quamobrem & nomine germani fratris venit intelligenda, neq; enim vetis simile est, legem hanc aliter fuisse recensitam, q̄ a Iudæis generaliter fuisse intellecta & in sua lege tradita. Matthæus igitur Saducços ait ita fuisse Christo loquutos. Moses dixit, Si quis mortuus fuerit nō habens filiū vt ducat frater eius vxorē illius, & suscitet semē fratri suo. **MARCVS** hunc sequitur ad hunc modum Moses scripsit nobis, vt si cuius frater mortuus fuerit & dimiserit vxorem, & filios non reliquerit, accipiat frater eius vxorem ipsius & resuscitet semen fratri suo.

LUCAS itidem ita, Moses scripsit nobis. Si frater alicuius mortuus fuerit habēs vxorē, & hæc sine liberis fuerit, vt accipiat eam frater eius vxorē, & suscitet semen fratri suo. **QUANDO QUIDEM** igitur his tres Euāgelistæ, sic recensent præceptum illud Deuteronomicum, de fratribus, palam est in latinis codicibus nullum errorem esse, sed quemadmodum in Deuteronomio legimus, quādo quisq; fratrum mortuus fuerit, frater eius, præcepto legis accipiet eam in vxorem.

QUINTA COLLECTIO.

NULLVM prorsus in sensu diffidum est inter hebraicam scripturam & septuaginta interpretes, atq; latinorū codices, quantū ad hunc locū attinet, vt & ibidem ostēdimus ex locorū conferentia. Sed & manifeste colligitur, Latinos & Græcos atq; hebraicos codices in hoc consentire, q̄ de germano fratre, si quisq; hmōi supstes fuerit, ea lex debeat accipi, cū & in oibus his aperta fiat fratris mentio. Lexq; ob id imprimis cōdita fuit, ne trāslatio fiat hereditatis, a familia in familiā. Nullum igitur horū codicū reijciendum arbitramur, nisi vbi forte libratorū vitio sit erratū. Nam latinus codex qui per

DE CAUSA MATRIMONII.

qui per ecclesiā receptus est minoris auctoritatis habendus est, quā aut hebraicus aut græcus. Græcus enim codex de septuaginta loquitur a spiritu sancto perfectus est sicut & hebraicus. **SED ET** latino codici, qui per tot annorum curricula iam per ecclesiam comprobatus est, nihilominus est deferendum, quā illorum alterutri, quandoquidem & Christus qui nec falsi nec fallere potest, Spiritum se daturum ecclesiae pollicitus est, qui ducturus eam esset in omnem veritatem. Perspicuum igitur, ex his quinque collectionibus factum esse non dubitamus, quod lex Deuteronomica de germano fratre, si quisque talis extiterit, intelligenda sit.

EXEMPLA LEGIS DEUTERONOMICAE.

POST QUAM igitur hæc duo firmaverimus, nempe quod Deuteronomica lex præceptiva sit & compulsiva, non permissiva solum, & quod ipsa de germano fratre sit accipienda: iam & istud monstremus, parum pudenter ab eis assertum, quod nusquam huius rei reperta sunt in sacris litteris exempla, quod frater videlicet accepisset uxorem fratris.

SED VIDE lector, quantum istud versute faciunt, nam adiciunt hanc particulam, siquidem fuisset ab isto prius cognita. Persuasum enim habent neminem docere posse foemina illam fuisset cognitam ante a fratre nisi palam id expressisset scriptura. Ob quod & ad angulos istos diuertunt sese, Vnde neminem putant eos eruere posse.

SED ISTUD eis nihil opitulabitur, quandoquidem & ipsa lex Deuteronomica, simpliciter & absolute pronunciat de uxore fratris absque liberis defuncti, siue cognita, siue incognita. Et sanè magna præsumptio est, illam fuisset cognitam si cohabitasset aliquādiu cum marito, quod & illi totis viribus verum

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 9.

bus verum esse contendunt, in casu quem iam excutere motimur. At & istud nihil eis adminiculabitur, etiā si possent ipsum illo pacto statuere quandoquidem ex mera negatiua nihil affirmatiuum colligere queunt.

CAETERVM istud parum prudenter affirmat, quā tot sint autores gravissimi qui contrarium asserunt. Sed neque probabunt unquam quod ipsi iactant. Nos enim ex ipsis Christi genealogiis per Matthæum & Lucam traditis quatuor petimus exempla. **SED INCIPIAMVS** primum à Ioseph, quem auctores vetustissimi testatur duos habuisse patres, alterum naturalem, legalem alterum. Patrem quidem eius naturalem affirmant fuisse Iacob, quemadmodum & Matthæus testatur inquitens. Iacob autem genuit Ioseph. At legalem eius patrem aiunt Eli fuisse propter verba Lucae, progeniē Christi describentis & dicentis ut putabatur esse filius Ioseph, qui fuit Eli Ioseph, igitur ex Iacob natura progenitus est. Et tamen iuxta legem pater eius item dictus est Eli. Nam erant Iacob & Eli fratres uterini, quemadmodum postea monstrabimus, ex eadem videlicet matre, sed diuerso patre geniti. Quo factum est ut cum Eli uxore ducta, sine liberis decesserit, Iacob illius frater iuxta legem Deuteronomicam defuncti fratris uxorem acceperit, atque ex ea genuerit Ioseph, qui postea vir Mariæ virginis erat. Fuit itaque Ioseph filius Iacob per naturam, & nihilominus per legem, filius Eli vocatus est.

HÆC ita se habere, copulibus autoribus & eisdem gravissimis comprobare possumus, nimirum Africano, Eusebio, Cæsariensi, Gregorio Nazianeno, Ioanne Damasceno, Hieronymo, & cæteris maiori numero quā sit opus hic recensere.

AFRICANVS primum ita scribit, à David per Salomonem generatio, quam dinumerat Matthæus, tertium à

B sine facit

DE CAUSA MATRIMONII

fine facit Mathā, qui dicitur genuisse Iacob patrem Ioseph, per Mathan verò per Dauid. Lucas generationū ordinem texens, tertium nihilominus eiusdem loci facit Melchi. Dicit enim Ioseph, q̄ fuit Eli, qui fuit Melchi. Nobis autē eminet ostendere, quomodo Ioseph dicitur secundū Matthæū quidem patrem habuisse Iacob, qui deducitur per Salomonem, secundum Lucam verò Eli, qui deducitur per Mathā. Vtq; isti ipsi, idest Iacob, & Eli, qui erant duo fratres, habentes alius quidem Mathan, alius quidē Melchi patrem, ex diverso genere venientes, etiam isti Ioseph autē esse videantur. Est ergo modus iste, Mathā & Melchi, diuersis temporibus de vna eadēq; vxore Escha nomine, singulos filios procreauerunt, quia Mathan, qui per Salomonem descēdit, vxorē eam primus acceperat. Et relicto vno filio, Iacob nomine, defunctus est, post cuius obitum quoniam lex viduā alii viro non vetat nubere, Melchi qui per Mathā genus ducit, cum esset ex eadem tribu, sed non ex eodem genere, relictam Mathæ accepit vxorem, ex qua & ipse suscepit filiū Eli nomine, per quod & diuerso patrum genere, efficiuntur Iacob & Eli utriusque fratres, quorum alter, idest Iacob, fratris Eli sine liberis defuncti, vxorem ex mandato legis accipiens, genuit Ioseph, natura quidem germinis filium suum, propter quod & scribitur, Iacob autē genuit Ioseph. Secundū verò legis p̄ceptū, Eli efficiē filius cuius Iacob, quia frater erat, vxorē ad suscitandū fratris semē acceperat. Et p̄ hoc rata inuenit atq; integra generatio, & ea quā Matthæus enumerat dicēs. Iacob autē genuit Ioseph, & ad quā Lucas cōpetenti obseruatione designat dicēs q̄ putabatur esse filius Ioseph, qui fuit Iacob. **H A E C** Africanus ad Aristidem scribēs, super Euangeliorū dissonantia. Sed & ne q̄s de veritate rei huius ambigat. Idē paulo

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 10.

paulo post subiūgit, inquiēs. Hæc autē nō nobis ad subitū reperta, aut absq; vllis autoribus cōmenta sunt. Sed ipsi hæc Saluatoris nostri, secundū carnē propinqui, seu studio tāti seminis demonstrādi, siue edocēdi, quæ secundū veritatē gesta sunt, tradiderunt. **H A E C** rursus Africanus.

H V N C **A F F R I C A N V M** Eusebius in historia sua recenset eiusq; dicta cōprobat, quibus, vt affirmat, exacte perscrutatis, veritas Euangeliorum entidētissime declaratur. Astipulatur his & Gregorius Nazianzenus ita scribens.

M A T H A N ex Salomone ducens genus duxit Escha.

H O C verò itaq; mortuo, Nathides nomine Melchi,

E T H V I C quidem Iacob, illi verò Eli genuit filios.

E L I autem mortuo, postq̄ prolem nullam reliquebat,

S T A T I M dominumq; lectumq; Iacob non cōpatrius

S V S C E P I T, & genuit filium fratri bonum Ioseph.

S I C huius quidem erat, huius autem scribebat lex Ioseph.

E V A N G E L I S T A R V M autē hic qdē dixit naturā:

M A T T H A E V S. ille verò scripsit, Lucas legem.

D E S I N E perturbare pulchram concordiam.

H A E C ipse Gregorius.

D I V V S itē Hic. icōmētariis sup̄ Matthēū illi subscribit ita dicēs. Iacob autē genuit Ioseph. Hūc, inq̄t, locū obicit nobis Iulianus Augustus dissonantię euāgelistarū, quū euāgelista Matthēus Ioseph dixerit filiū Iacob, & Lucas filiū appellauit Eli, nō intelligēs cōsuetudinē scripturæ, q̄ alter secundū naturā, alter secundū legē ei pater sit. Scim⁹ em̄ hoc p̄ Moysen, deo iubēte, p̄ceptum, vt si frater aut ppinquus, absq; liberis mortuus fuerit, alius ei⁹ frater accipiat vxorē ad suscitandū semē fratris vel ppinq̄ sui. Sup̄ hoc & Africanus tēporū scriptor, & Eusebius Cēsariensis i libris διαφωνίας ευαγγελίων plen⁹ disputat.

B ii Hæc

DE CAUSA MATRIMONII

HAEC HIERONYMVS. Aduerte lector q̄ dicat. Scimus. & adicit, deo iubente, praeceptum esse.

AMBROSIVS itidem super Lucam de eadem re tractans ita scribit. Illud quoq; aduertim⁹ q̄ sanctus Mattheus; Jacob qui fuit pater Ioseph filium Mathan fuisse, memora uerit. Lucas uero Ioseph cui desponsata erat Maria, filium Eli, Eli autem filium Melchi esse descripsit. Quomodo unius duo patres, idest Eli & Iacob? Quomodo etiam duo paterni aui, Matha & Melchi? Sed si requiris inuenies, q̄ iuxta praeceptum legis ueteris duo fratres diuersos filios ueritinos ex una uxore generauerint. Traditur enim Mathan qui a Salomone genus duxit, Iacob generasse filium, & uxore sua perstite decessisse, quam postea Melchi accepit uxorem, ex qua generat⁹ est Eli. Rursus Iacob, Eli fratre sine liberis decedente, copulatus est fratris uxori & generauit filium Ioseph qui iuxta legem Eli filius dicitur, quoniam semē fratris defuncti, frater iuxta legis ueteris seriem suscitabat. Ita duorum filius dicitur est. nō ab utroq; generatus, sed quia alterius secundum generationem, alterius secundū legē factus est filius.

HAEC AMBROSIVS.

ACCEDIT his Damascenus ita scribens. Ex serie Salomonis filii Dauid Mathan duxit uxorem, ex qua genuit Iacob, mortuo autem Mathan, Melchi qui erat ex tribu Mathan filius Leui, frater uero Patheris nupsit uxori Mathan, matri quidem Iacob & genuit ex ea Eli. Erāt igitur fratres ueritini Iacob & Eli. Iacob quidem ex tribu Salomonis, Eli uero ex tribu Mathan. defuncto autem Eli, ex tribu Matha sine liberis, accepit Iacob frater eius, ex tribu Salomonis uxorem eius, & suscitauit semen fratri suo, & genuit Ioseph. Ioseph igitur natura quidem est filius Iacob ex descensu a Salomone,

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo.ii.

Iomone, secundum uero legem filius Eli ex Mathan.

HAEC DAMASCENVS.

CAETERVM hic forte nobis obiciunt Augustinum qui nonnullis in locis negat Eli & Iacob fuisse fratres ueritinos, neq; Ioseph fuisse filium Eli legalem. Et istud sanè uerum est. At quid si dixerit istud Augustinus unus contra tot & tam eximios patres sequutus est iudicium suum, quum adhuc Iulium Africanū haudquaquē legerit. Quam rem & ipse palā fateť in retractationibus suis li. secūdo cap. quinto. Propter quod & recantauit quicquid alibi scripserit in hac re, & praecipue cum differuerit contra Faustum, ubi sic ait. In libro ergo tertio cum soluerem quaestionem, quomodo potuerit duos patres habere Ioseph, dixi quidem q̄ ex alio natus, ab alio fuerit adoptatus. Sed genus quoq; adoptionis dicere debui, sic enim sonat quod dixi tanq̄ eum uiuus adoptauerit alius pater. Lex autem filios etiam mortuis adoptabat, iubens ut fratris sine liberis mortui duceret frater uxorem, & fratri defuncto semen ex eadem suscitaret, quae profecto de duobus unius hominis patribus, expeditior tibi redditur ratio. Uterini autem fratres fuerunt in quibus hoc contigit, ut unius defuncti qui uocabatur Eli, duceret alter uxorem, idest Iacob, a quo Matthaeus narrat genitum esse Ioseph, sed ueritino fratri suo eum genuit, cuius filium Lucas dicit fuisse Ioseph, non utiq; genitum, sed ex lege adoptiuū. Hoc in eorum litteris inuenitum est, qui recentī memoria post Ascensionem domini de hac re scripserunt. Nam etiam nomen eiusdem mulieris quae peperit Iacob patrem Ioseph de priore marito Mathan qui fuit pater Iacob, auus Ioseph secundū Mattheum, & de marito posteriore Melchi peperit Eli, cuius erat adoptiuus Ioseph, non tacuit Africanus.

B 111 Quod

DE CAUSA MATRIMONII.

Quod quidem cum Fausto responderem nondum legeram. **H A E C** Augustinus, **Q V I B V S** verbis ingenue fatetur se cum priora scripisset, nondum Africanum legisse, quæ affirmat hac de re scripisse recenti memoria post Ascensione in domini. Neque mulieris tacuisse nomen quæ duobus uterinis fratribus, alteri post alterum iuncta fuerat. Quare dilucidum est, Augustinum cum veteribus illis, quos ante memoravi, sensisse concorditer.

S E D P R A E T E R hos ni vereretur ne liber nimium ex cresceret citare possem Bedam, Rabanum, Druthmarum, Clementem, Lanthontensem, Zachariam, Chrysoptolanum, Alphosum, Lyranum, Albertum, Petrum comestorem, & ceteros innumeros. Ex quibus aptissime liquet Jacob & Eli fratres uterinos fuisse: Jacob autem, Eli defuncto, conjugem eius duxisse, atque ita iuxta legem Deuteronomicam, semen suscitasse fratri suo. **C L A R I S S I M V M** igitur exemplum legis Deuteronicæ nobis hoc loco proponitur, nisi maiorem fidem manibus hominum commentis, quæ tot autorum probatissimorum sententiis, habituri sumus, & maxime cum Africanus scriptor adeo gravis, ex his qui iuxta carnem Christo propinqui fuerant eadem se accepisse constanter affirmet.

O B I E C T I O .

C A E T E R V M & hinc rationes quas afferunt aduersarii dissolvendæ sunt. Sic enim obicitur primum. Jacob inquit & Eli, licet ex eadem tribu fuerint, atque Davidica ex stirpe prodierint, fratres tamen esse non potuerunt, quum alter per lineam Salomonis, alter per lineam Mathan descenderit. Quare valde distantes erant.

S O L V T I O .

H A E C O B I E C T I O nullius roboris est, nam quod vetat

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 12.

vetat unam & eandem foeminam duobus nubere viris, quorum alter per lineam Salomonis, alter per lineam ipsius Mathan descendisset? Hæc igitur foemina cum utriusque vicissim alteri post alterum peperisset, atque ita binos ab eis accepisset filios, quid vetat hos filios qui & fratres sunt, postquam ad virilem ætatem venerint, cuidam alteri foeminae iuxta præceptum veteris legis copulari, hoc est altero illorum absque liberis mortuo, alterum eidem foeminae, nimirum uxori sui fratris coniungi. Quid in hac re quaeso, distantia linearum queat obsistere? Nihil haud dubie. Et ad hunc sane modum habuerunt se Jacob & Eli, nam erant uterini fratres ex eadem matre, licet non ex eodem patre geniti. Pater enim Jacob fuit Mathan, qui per Salomonem descendit. Pater autem Eli fuit Mathat, qui per Mathan profluxit. Quare cum Jacob esset uterinus frater Eli, & is accepta coniuge diem obiisset absque liberis, compulsus ille fuit lege Deuteronomica, relictam huius in coniugem accipere, de qua & genuit Ioseph Mariae virum. Parum efficax igitur est hæc obiectio, quæ propter ingentem linearum distantiam Salomonis ex Mathan Eli & Jacob non potuerunt esse fratres.

A L T E R A O B I E C T I O .

R V R S V M O B I I C I V N T Ioseph haud quaquam fuisse filium Eli legalem. Nam ubi quis ut, atque, defuncti fratris conjugem duxisset, filio quem ex illa suscipiebat, nomen fratris defuncti imponebat, iuxta priscorum institutionem, ut & semen & nomen fratri suscitaret, quum lex utrunque suscitari iusserit. Quare Ioseph qui fuit Eli filius legalis, non Ioseph sed Eli vocatus fuisset.

P O S S E T H I C R E S P O N D E R I paucis non esse novum in sacris litteris ut aliquis binomus sit aut trinominis.

B III Et nunc

DE CAUSA MATRIMONII.

Et nunc eundem vno, nunc altero nomine vocari. Quare licet hoc loco Ioseph ob certam aliquam considerationem vocetur Ioseph, potuit nihilominus ab aliis Eli vocari.

CAETERVM autor glossæ communis apertius hanc objectionem refellit, ostendens non semper obseruatū fuisse, vt qui per fratrem genitus esset, ex vxore fratris, nomenclaturam acciperet ipsius mortui. Quam rem & probat sacrarum litterarum testimonio, nimirum ex eo q̄ cum Booz iuxta legem dictam accepisset Ruth vxorem quæ prius nupta fuerat Maalon, filio Elimelech, cognati ipsi⁹ Booz, puer qui genitus erat nō Maalon, neq; Elimelech, sed Obeth vocabatur. Verū communē ipsam glossam audiamus. Quod dicitur, inquit, filius eius nomine vocari cui suscitatur, non est verum quando Booz eum quem genuit ex Ruth, non Elimelech cui suscitatur sed Obeth vocauit. **HÆC** autor communis glossæ,

SIMILITER & Salatiel qui iuxta Lucam Neri patrē habuit, iuxta Matthæum vero Iechoniā, huius erat filius naturalis, illius vero legalis, neutrius autem retinuit nomenclaturam. Tales huc dubie pleriq; fuerunt alii, tametsi nulla sit eorū in scripturis mētio. Neq; Obeth igitur neq; Salatiel, sed neq; Ioseph defuncti nomen accepit, ita q̄ vocaretur illius nomine, sed q̄ illius filius lege dici iuberetur.

INFANS (inquit) qui natus fuerit cōstituetur ex defuncti nomine, hoc est vocetur filius illius. Atq; ita diuus Augustinus hunc locum interpretatur, dicens. Cōstituetur ex defuncti nomine non vt eius nomen accipiat, sed vt ex eius nomine, id est tanq; filius non eius cuius semine est genitus, sed illius defuncti, cui semen suscitatum est hæres, constituatur.

HÆC AVGVSTINVS. Ad quem sanē modum
& explicat

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo .13.

& explicat id quod in fine legis traditum est, nimirum & nō delebitur nomen eius ex Israel, propter qd̄ & subdit. Quod enim additū est. Et nō delebitur nomē eius ex Israel, ita potest intelligi, non q̄ nomen eius puer consequenter accipiat, sed q̄ ille non sine posteritate mortuus esse videatur. Et ideo p̄manet eius nomen, id est memoria. **HÆC** Augustinus. **NIHIL** igitur obsistūt objectiones quæ per aduersarios allatæ sunt exemplo quod de Iacob & Eli produximus.

SECVDVM EXEMPLVM.

QVARE IAM ad alterum exemplum veniamus. In eisdē genealogiis habetur de Salatiel, qui iuxta Matthæum quidem patrem habuit Iechoniam, de linea Salomonis, iuxta Lucam verō patrem habuit Neri de linea Nathan. Et hic autores qui scrupum hunc excutunt, qui fieri possit vt Salatiel hos duos patres habuisset, aiunt alterū patrem fuisse naturalem, alterum vero legalem.

PRO QVARE statuenda sufficiet nobis vnus in p̄sentiarum Iulius Africanus quem ante citauimus. Nam is pro generali quadam norma conciliandæ vtriusq; genealogiæ tradidit hunc modum. Apud gentem (inquit) Israel generationum nomina, nunc secundum naturæ, nunc etiam secundum legis ordinem numerantur. Naturæ quidem successiones habentur, quæ ex seminis vel sanguinis veritate descendunt. Legis autem, cum quis filius alio generante substituitur, sub nomine fratris defuncti sine liberis. Cū enim resurrectionis inter eos spes necdum fuisset accepta, per hæc resurrectionis quandam imitabantur imaginem, vt ne nomē generis vitio sterilitatis oboleretur. Cum ergo huiuscemodi apud eos generationum ordines seruarentur, vt quidam ex ipso germine, quidā ex substitutione ab aliis generati, aliis, filii

B v legis

DE CAUSA MATRIMONII

legis beneficio deputarentur a singulis Euangelistarum utriusque modi commemorata successio est, id est ut alter eorum eum qui genuisset, alter vero eum qui quasi genuisse videretur, exponeret. Et ita fit ut neutrum Euangelium mentiatur, dum aliud naturae ordinem, aliud vero legis exequitur regulam. Contingit namque sibi est inuicem genus. Et illud quod per Salomonem, & illud quod per Mathan deducitur, per legales substitutiones, quae fiebant his, qui sine liberis decedebant, & per secundas nihilominus nuptias quibus vnus atque idem aliis parentibus progenitus, aliorum esse filius videbatur. Et ita fit ut utraque narratio generationum usque ad Ioseph verissimis lineis deducatur, diuerso quidem, sed satis explorato ordine designata. **HEAC AFRICANVS.**
EX QVIBVS apertum est filios dici generatos aliter iuxta naturae, aliter iuxta legis ordinem. Et naturae successionem esse dicit, quando quis ex semine aut sanguinis veritate descendit, legis vero successionem asserit, quando iuxta legem Deuteronomicam, quis filius alio generante substituitur sub nomine fratris defuncti sine liberis. Quapropter & ab Euangelistis memoratam utriusque modi successionem affirmat sic, ut alter Euangelista patrem cuiuspiam deputat, cum qui vere genuisset. Alter eum patrem vocat, qui iuxta preceptum legis visus est genuisse. Quo factum est, ut neuter Euangelista mentiatur, dum alter naturae ordinem, alter legis regulam exequitur. Ut igitur ad rem veniamus. Quum Salatiel duos legitur habuisse patres, alterum Iechoniam, scribente Matthæo, quod Iechonias genuit Salatiel, alterum Neri, tradente Luca, quod Salatiel esset Neri iam iuxta normam ab Africano traditam, alterius iuxta naturae ordinem, alterius iuxta legis regulam habendus est filius.

PORRO

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo .14.

PORRO DE SALATIELE scriptum est, quod Zorobabilem habuisset filium, quemadmodum uterque testatur Euangelista. Sic enim Esdræ tertio, cap. quinto, traditur. Et Zorobabel filius Salatiel. Et rursus Aggei secundo dictum est, Assumam te Zorobabel fili Salatiel serue meus. Pater itaque naturalis ipsius Salatielis iuxta genealogiam Matthæi Iechonias fuit. Pater vero legalis eiusdem iuxta Lucae genealogiam erat Neri. Atque ad hunc modum utraque genealogia, sibi conciliatur. Hoc igitur alterum exemplum est exsequente legis Deuteronomicæ.

TERTIVM EXEMPLVM.

HABETVR ET exemplum tertium ex eisdem genealogiis, nimirum Obeth qui tamen naturalis esset filius Booz iuxta Matthæum, erat nihilominus iuxta legem filius Maalon defuncti qui pridem fuerat maritus Ruth, quemadmodum traditur in libro Ruth.

CAETERVM HIC aduersarii forte dicent. Quid ad rem attinet? Nos enim de fratribus, & non de quibusuis cognatis loquimur. Liber autem iste de cognatis mentionem tantum facit. Nos vero contra nihil dubitamus ad nostrum institutum, & haud mediocriter conferre librum illum. Nam & si Booz non esset frater Maalon, sed alius esset sanguinis propinquior, tamen si vel ipse Booz vel ille alius fuisset frater, eodem iure, hoc est Deuteronomica lege, tenebatur ad Ruth in conjugem accipiendam, neque enim ius aliud scriptum extitit, praeter legem ipsam Deuteronomicam, qua vel Booz, vel ille alius urgebatur illam sibi copulare. Quamobrem & huius legis Deuteromicæ Noemi ibidem meminit, 3. ca. Dū hortaret utraque nurum suam, maritis earum defunctis, quatenus in patriam suam rediret. Erant enim Moabitides. Et dixit ad eas Noemi, Reuertis

DE CAUSA MATRIMONII

Reuertimini filiæ, cur venitis mecum? nam ultra habeo filios in utero meo, ut viros ex me sperare possitis. Quam aliã ob causam dixisset istud Noemi nurius suis, nisi propter legẽ Deuteronomicam, qua iussum fuit ut superstes frater vxorẽ defuncti fratris illiberis acciperet. Nam si Noemi plures habuisset filios hi fuissent fratres Maalon, & Chelion ante defunctorum & tenerentur eadem lege coniuges earũdem accipere. Propter quod & subdit Noemi, Reuertimini filiæ meæ & abite. Iam enim senectute confecta sum nec apta vinculo coniugali. Etiam si possem hac nocte concipere & parere filios, si eos expectare velitis donec crescant & annos pubertatis impleant, ante eritis vetulæ quã nubatis. Quis iam nõ perspicit hæc dicta fuisse propter legem Deuteronomicam?

PROPTER QVOD enarratores huius loci legem eandem hic recensent. Præceptum, inquit, erat in lege Deuteronomi, 25. quod si aliquis moreretur sine hærede relicta vxore frater eius acciperet eã ad suscitandũ semẽ fratri suo defuncto. **PALAM EST** igitur quod per hoc exemplum ad legem pertinet Deuteronomicã, quodque Booz tametsi fuisset Maalon hoc ipsum fecisse teneretur.

SED ET IDEM colligi rursus potest ex his quæ inferius dicuntur, nam vbi iuxta Deuteronomicam legem, solum erat calciamentum eius, qui cesserat iuri propinquitatis suæ, quæ & fuerat pœna violatę legis, dixit natu maioribus & vniuerso populo. Testes vos estis quod possiderim omnia quæ fuerunt Eli, Melech & Chelion, & Maalon tradẽte Noemi & Ruth Moabitidẽ vxorem Maalon in coniugiũ sumpserim, ut suscitẽm nomen defuncti in hereditate sua, ne vocabulum eius de familia sua, ac fratribus & populo deleatur, nimirum ut suscitetur, & semen & nomen defuncti sine liberis

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 15.

liberis, per eum qui sanguine propinquior fuerat, siue frater is fuisset siue cognatus alius. Nam ad proximum de sanguine eius hoc attinebat, ut teneret proximi consanguinei vxorem accipere, cum iste sine liberis esset defunctus. Alioqui si rem eam facere recusaret, multa legis ei subeunda fuit.

BOOZ ITA QVE cũ esset vir iustus nosset quod virũ alium sanguine propinquiorem ipsi Maalõ defuncto, noluit Ruth eius vxorem accipere, nisi prius ille renunciaffet iuri suo. Propter quod & Booz dixit ipsi Ruth, quemadmodũ tertio cap. scriptum est. Nõ abnuo me propinquum, sed est alius me propinquior, quod si te voluerit iure propinquitatis retinere, bene res acta est, sin autẽ ille noluerit, ego te absque vlla dubitatione suscipiam. Quam utique pollicitationẽ & postea sancte prestittit. Nam rogato propinquiori illo, num iure propinquitatis vellet suscipere coniugem Ruth, vnã cum hereditate, et eodem palã coram senioribus renuente, cedenteque iuri suo, mox illam Booz accepit in coniugem. Genuit itaque Booz ex ea filiũ nomine Obeth, qui natura filius erat ipsius Booz, lege vero filius Maalon cognati sui qui dudum erat maritus ipsi Ruth.

PRAETER HAEC confirmat iste liber longẽuam eiusdem legis Deuteronicę consuetudinem quarto cap. vbi sic habetur. Hic erat mos antiquus in Israel inter propinquos, ut si quando alter alteri suo iuri cedebat, ut esset firma concessio, soluebat homo calciamentum suum, & dabat propinquo suo. Hoc erat testimonium cessionis in Israel. Porro quod dicit antiquus hũc fuisse morem, potest etiam intelligi ante legem scriptam. Quandoquidem & ante legem scriptam, frater vxorem fratris absque liberis mortui ducere tenebatur. Quod de filiis Iudę manifestum fuit vti mox dicenturi su-

DE CAUSA MATRIMONII.

sturi sumus. Sed hæc pro tertio exemplo satis dicta sunt.

Q V A R T V M E X E M P L V M.

Q V A R T V M exemplum suppeditat nobis factum Iudæ, cuius & vtræque genealogia meminit. Is enim duos per ordinem filios vni feminae dedit maritos, nempe Thamar & tertium item nondum adultum spopondit eidem se daturum. Istud certe non fecisset, nisi lege quadam eius temporis nondum scripta cogeretur. Quæ res compluribus iudicis è. 38, cap. Gene. aperte liquet. Et præcipue ex eo quod post interitum duorum filiorum, scriptura dicit eum timuisse, ne si copularet tertium ipsi Thamar, & iste quoque moreretur, sicut & frater eius. Metuebat ergo tertium tradere coniugio Thamar, quia putabat huius feminae complexibus priores perisse, nesciebat enim quod ob eorum scelera, deus occidisset vtrumque. Quamobrem & quis non intelligit, eum aliqua causa coactum, ut sponderet nihilominus tertium filium vxori fratrum defunctorum? Sponpondit autem quemadmodum ex ipso textu dilucidum est. Dixit enim Iudas Thamar nurui suæ. Esto vidua in domo patris tui donec crescat Selach filius meus. Sic enim appellabatur tertius ille filius, qui tum vnicus Iudæ fuerat. Quis ergo Iudam credat, hunc tertium & eundem vnicum filium suum, tanto voluisse exponere discrimini, si non vehementi quadam vrgeretur causa? Et ea certe non alia fuit quam traditio patrum, quæ legis, tametsi non scriptæ, vigorem habebat. Inoleuit enim à patribus consuetudo promanans à legibus per deum Abrahamæ datis, qua fratres vxores fratrum, qui sine liberis fato concessissent, acciperent in coniuges. Nā haud dubie, nisi lex talis Iudam adegisset, is nunquam tertium filium spopondisset, ne similis interitus, filio tum vnico, contingeret, qualis ante duobus fratribus prioribus vsu venit.

HIS

SERENISS. REGIS ANGLIÆ. Fo. 16.

HIS ACCEDIT quod similibus propè verbis vsus est, his quæ in lege habentur Deuteronomica. Dixit enim ut in eodem refertur, ad secundum eius filium, priore sine liberis defuncto. Ingredere ad vxorem fratris tui, & sociare illi, ut suscites semen fratri. An non Deuteronomica lex, eisdem femine lata est verbis? Sic enim iubet Moses, ut si fratrum vnus absque liberis mortuus fuerit, alter eius vxorem accipiat, ut suscitet semen fratris sui. Propter quod & interpretes affirmant legem talem in consuetudine patribus fuisse, priusquam per Moysen fuisset lata.

ADDE QVOD Thamar posteaquam diuulgatum fuisset eam ex alio concepisse quam Selach, cui iure consuetudinis debebat, ignibus adiudicabat, velut adultera. Quod si nulla fuisset talis consuetudo, quæ legis vigorem obtinuit, longissime distasset eius facinus ab adulterio, nec debuit adeo seueriter ignibus adiudicari.

PORRO quæ essent inter Selach Thamarque sponsalia, palam est ex ipso textu. Potest enim pater pro filio spondere. Quamobrem & Iudas nurui suæ Thamar dixit. Esto vidua in domo patris tui, donec crescat Selach filius meus: per idem ac si dixisset. Nondum aptus est Selach nuptiis, ut tradam eum tibi. Sed ubi pubertatis annos excesserit, id fiet. Interea viuas in domibus patris tui. Cui quæ sponsioni, scriptura testatur illam consensisse. Nā dicit eam iuxta Iudæ præceptum abisse & habitasse in domo patris sui.

POSTREMO quod fornicationis culpam Iudas sibi ipsi potius imputarit quam Thamar, planè iudicat tertium eius filium lege fuisse ipsi Thamar debitum. Nā ita Iudas re cõperta, dixit de Thamar. Iustior me est, quia non tradidi eam Selach filio meo. Intellexit enim se potuisse vitare lapsum Thamar, si citius pro ut lege tenebatur coniunxisset eam filio suo.

clariss.

DE CAUSA MATRIMONII

clarissimum est quod temporis illius consuetudo ligabat fratres, quatenus fratrum uxores, qui sine liberis obissent coniugio sibi copularent. In cuius rei corroborationem plures hic auctores citare queo, ni prolixitatis tedio vererer grauare lectorem. **SED HIC** obicitur nobis nescio quid ex opere imperfecto quod dicunt esse Chrysostomi, Thamar fuisse virginem, & non carnaliter cognitam a duobus illis Iudae filiis. Nos vero licet paucis refutare possimus, opus hoc non esse Chrysostomi, quandoquidem & eruditorum calculis adulterinum & nothum iudicabatur, tum propter stili dissonantiam, tum propter apochryphum, quod ibi de reuelatione per angelum ipsi Iudae, facta traditur, tum quod contraria quaedam in opere dicta sunt. Licet, inquam, testimonium ex hoc libro sumptum ob haec repellere facile possimus, respondemus tamen quod id testimonium nobis neutiquam aduersatur. Quid enim si Thamar fuisset virgo, quum hoc Iudas ignorarit. Putabat enim eam fuisse corruptam, quod & Chrysostomus ibi confitetur. Haec, inquit, ita de filiis gesta, cum nesciens Iudas diu lamentaretur, poenitens quia nephandum opprobrium cum nuru sua, ut putauit fecisset in Israel. Ecce dicit Iudam nesciisse de filiis haec ita gesta, nempe quod a deo puniebantur propter seminis effusionem, & putasse per eorum amplexus Thamar vere nurum suam effectam. Quare palam est Iudam non ideo, secundum filium dedisse Thamar quod ipsa virgo fuisset & incorrupta, quum haec ille profus nesciisset, nihil igitur eis Chrysostomus hoc loco proderit ad infirmandum istud exemplum. **CAETERVM** quod non sit opus pluribus exemplis docere factum, quod fratres ita relictas fratrum, quum absque liberis decessissent acceperint, vel ex eo liquet in libro Ruth, asseritur eiusmodi morem & consuetudinem antiquitus fuisse, ut proxima

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 17.

ut proximus de sanguine relicta cognati sui acciperet in coniugem, alioqui discalciaretur. Id quod in probrum & dedecus eius factum est, quod nolisset suscitare semen cognato suo.

PROHIBITIONES LEVITICAE

cas non esse vniuersaliter intelligendas.

NUNC IGITUR quum sit abunde monstratum legem illam Deuteronomicam praecipuam esse, non permissiuam solum, & quod de germano fratre, vel alio quouis qui tum superstes erat magis propinquo accipiendam simul, & clarissimis exemplis ostensa est ipsius legis executio, reliquum est ut de prohibitionibus Leviticis quibus aduersarii mordicus insistent aliquid dicamus. Ostendemus & has haudquaquam vniuersaliter intelligi debere, quae vniuersaliter enunciatae fuissent. Quam rem & agemus primum, auctorum testimonis, quae sane possumus innumera proferre, quibus omnino fides maior adhibenda est quam nudis aduersariorum asseuerationibus.

AVGVSTINVS.

DIVVS imprimis Augusti, vir acerrimo ingenio, neque minori scripturarum eruditione de prohibitionibus Leviticis differens, qua prohibetur frater uxorem fratris ducere docet eam tripartitam intelligi posse, hoc est aut de viuo fratris uxore, aut de uxore quam ante repudiarat frater, aut de fratre qui decesserit absque liberis. Sed Augustinum ipsum audiamus quaestione. 61. super Leviticum.

PRIMVS SENSVS.

TURPITVDINEM, inquit, uxoris fratris tui non reuelabis. Turpitudine enim fratris tui est. Queritur utrum hoc viuo fratre an mortuo sit prohibitum, & non parua quaestio est. Ecce primum sensum quem huic prohibitioni tribuit Augustinus. Et dicit haud parua esse quaestionem, an de viuo

C fratre

DE CAUSA MATRIMONII

fratre, an de mortuo prohibitio ista lata sit. Certe si non parua quæstio sit, oportet habeat plurimū ambigua. Neutrāq; partē posse faciliter oppugnari. Quare si quis tueri velit sensum hunc de viuo fratre, posset hoc ipsam inuincibiliter facere. Obicit nihilominus Augustinus pro contrario sensu, verumadmodum debilitat. Si dixerimus, inquit, de viui fratris vxore loquitā scripturam, vno generali præcepto, quo prohibetur homo ad vxorem accedere alienam, etiam hoc vtiq; continetur. Sed hæc obiectio parum efficax est, quum inter easdem Leuiticas prohibitiones, quædam peculiariter & nihilominus generaliter prohibita sunt. Exempli causa. Generalis quidem prohibitio est. Turpitudinē sororis tuæ, ex patre siue ex matre, quæ domi vel foris genita est, nō reuelabis. Quare nihil oberit illa obiectio. Sed istas obiectioes alibi pluribus confutauimus.

SECUNDVS SENSVS.

QVOCIRCA veniamus ad secundū sensum quē subdit vbi pro altera parte ratiocinat. Sed rursus, inquit, si fratre mortuo intellexerimus prohibitum esse ducere fratris vxorem, occurrit illud q̄ excitandi seminis causa, si ille sine liberis defunctus esset, iubet scriptura esse faciendum. Ac p̄ hoc collata ista prohibitione cum illa iussione ne inuicem aduersentur intelligenda est. Exceptio, idest nō licere cuiq; defuncti fratris vxorē ducere, si defunctus posteros dereliquit. En alterum huius prohibitionis intellectum nempe q̄ prohibitio illa tantum se extendit ad vxorem defuncti fratris qui liberos post se reliquit.

TERTIVS SENSVS.

ADIICIT & hinc tertium sensum Augustinus cōtinēter subdens, Aut etiam istud esse prohibitū, ne liceret ducere fratris vxorē

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 18.

trīs vxorem, etiam si à fratre viuo per repudium recessisset, hoc est q̄ non generaliter fraternæ coniugis nuptiæ prohibeantur, sed eius coniugis quæ pridem à fratre fuisset repudiata. In summa negat Augustinus hanc prohibitionem generaliter accipiendā esse.

QVANDO igitur nullus horū sensuū nobis aduersat palam est nihil officere nobis prohibitiones ipsas Leuiticas. Quin & hoc protestamur, nos arctari nolle ad aliquē vnum istorū sensuū, cum nullus eorū sit, qui nō defendi facile queat ab erudito quouis. Sicut enim Augustinus recensitis tribus modis, quib; impia Fausti obiectio, cōtra genealogiā Christi dilui posset, dicit se nolle astringi ad aliquem vnum eorūdem. Sic & nos hoc loco protestamur, nolle nos coarctari, ad aliquē vnum istorū modorum, quibus limitatā ostendimus Leuiticā prohibitionē. Sed & quisquis aliquē istorū sensuū approbat, eū pro nra parte militare cōsemus. Nā is palā indicat prohibitiones Leuiticas vniuersaliter intelligi non debere. Quū igit alius autorib; aliū placere sensum aduertamus, oēs in mediū pferem; vt planè iuxta sentētias oīm p̄spicuū fiat Leuiticas prohibitiones haudquaq; generaliter intelligi debere.

RODVLPHVS FLAVIACENSIS.

PRIMUM illum ab Augustino sensum traditum Rodolphus Flaviacensis vir in scripturis exercitatissim; q̄ & p̄lixos in Leuiticū edidit Cōmētarios, nō semel approbat. Turpitudinem, inquit, vxoris fratris tui nō reuelabis, quia turpitudinis fratris tui est. Quod tamē de fratre viuēte intelligēdū est, cū lex alibi præcipiat. Si quis mortuus fuerit nō habens filios, vt ducat frater eius vxorem illius, & suscitet semen fratri suo. ECCE HIC prorsus affirmat de fratre viuo accipiendum. Rursum, Sororem, inquit, vxoris tuæ in pellicatum

C ii illius

DE CAUSA MATRIMONII

illius non recipies, nec reuelabis turpitudinem eius adhuc illa viuente. Quod superius de duobus fratribus, ne vnam accipiant dum adiuuant vtrique, hoc nunc de duabus præcipit fororibus, ne vni nubant vtraque viuente, nec duorum ergo fratrum, si primus defunctus fuerit vni mulieri, nec duarum fororum si prima obierit vni viro nuptias contradicit. Et hic planè docet particulam hanc viuo fratre subintelligendam, quemadmodum & Moses de sorore vxoris dicit, ipsa viuente. **POST HAEC** subdit, Cum vxore proximi tui non coibis, nec seminis commixtione maculaberis. Cum consanguineis aut consanguineorum conjugibus, si coeat quis incestus dicitur, Cum vxore vero proximi adulterium. Sed de marito viuente hoc accipiendum est. Alioquin si mortuus fuerit vir mulieris, soluta est a lege viri. **HAEC** Rodolphus ille cap. quarto lib. decimotertio.

ET HIC ostendit, quod sicut in prohibitione vxoris proximi, subauditur ipso viuente, sic & in prohibitione vxoris fratris, subaudiri debet fratre viuente.

HVIC subscribit Petrus Blesensis Archidiaconus vir eximie doctus & acerrimi iudicis, vbi de gradibus affinitatis differit epistola. 116. tandem ita concludens. Sane in primorum parentum coniugio, duae tantum personae praeritate hominum, pater & mater videlicet a lege conjugali exempti sunt. Vbi dicitur, propter hoc relinquet homo patrem & matrem, & adhærebit vxori suae. Idest nec patri filia nec matri filius matrimonialiter adhærebit. Processu temporis excepit legislator matrem noueram, sororem, neptem, amitam, materteram, vxorem patris, nurum vxorem fratris, subaudi viuentis.

DRUTHMARVS.

CHRISTIANVS etiam Druthmarus cuius & ante meminit

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 19.

meminimus, in Euangelium Matthei scribens ita dicit. Eam prohibitionem intelligi debere viuo fratre. Sic enim ait. Herodes enim tenuit Ioanem. Adduxit eum de deserto, vbi fuerat, & relegauit Macheroto in carcere, propter Herodiam vxorem fratris sui, iam fuerat fratris sui, sed tunc non erat: dicebat enim illi Ioannes. Non licet tibi habere eam, scilicet viuente fratre.

HUGO CARDINALIS.

HVC ACCEDIT & Hugo Cardinalis in Commentariis Matthei, sic eiusdem Euangelistae verba recensens. Dicebat enim illi Ioannes. Non licet tibi conuerso ad legem Iudeorum habere eam, fratre adhuc viuente, quia lex prohibet hoc Leuitici. 18. Turpitudinem vxoris fratris tui non reuelabis, sed frater superstes debebat suscitare semen fratri suo defuncto sine semine, Deuteronomi. 25. Vult igitur Hugo Cardinalis prohibitionem ipsam Leuiticam intelligi fratre viuo. **AUTOR GLOSSAE INTERLINEARIS.** **SED ET** autor glossae Interlinearis in Mattheum super eiusdem verbis. Nempe dicebat illi Ioannes. Non licet tibi habere eam, adicit, fratre adhuc viuente, mortuo enim non prohibebat lex. En fratre viuo lex Leuitica duxit illicitum ut quis vxorem sui fratris duceret. At mortuo fratre, non fuit illicitum, quia lex, ut ait, non prohibebat. Quare neque secundum hunc prohibitio illa Leuitica fuit generaliter accipienda, sed spectatim fratre viuo.

ALEXANDER DE HALES.

HIS ASSENTITVR Alexander Halensis qui propter iudicis sinceritatem, autor irrefragabilis appellatur. In parte secunda, suae summæ questione. 169. Membro quarto. querit vtrum fuerit licitum tempore legis, quod duo fratres eandem acciperent. Et citat in vtraque partem scripturas, alteram quod non sit licitum ex Leuitici. 18. Turpitudinem vxoris fra-

C III tris tui

DE CAUSA MATRIMONII.

trīs tui non reuelabis, quia turpitudine fratris tui est. Alteram
q̄ liceat ex Deuteronomii. 25. Si quis absq̄ liberis mortuus
esset, præcipit dominus, vt frater defuncti vxorem eius acci-
piat. Tandemq̄ respondit ad hunc modum. Dicendum est q̄
illud quod in lege dicitur, q̄ nullus accipiat vxorem fratris
sui, intelligitur ipso viuente. Vna enim lex per aliam expla-
natur. **HAEC ALEXANDER.**

BONAVENTURA

CONSENTIT illi discipulus eius Bonauentura. 39. dis.
4. ar. 2. questio. quarta. qua querit de personarum illegitimi-
tate. Vbi & respondet in hunc modum, dicendum q̄ illegiti-
mitas personarum ad matrimoniū est duplex, vna est secun-
dum naturam, & institutionem diuinam, vt puta q̄ filius nō
contrahat cum matre, neq̄ pater cum filia. Item q̄ alligatus
vxori nō ducat aliam, veletiam in gradibus diuina lege pro-
hibitis. Leuitici. 18. vt dicunt iurisperiti. vbi prohibetur se-
cundus gradus. Et hæc illegitimitas astringit fideles, & infi-
deles. Et si in tali illegitimitate cōtrahitur matrimoniū apud
infideles, soluitur cum veniunt ad fidem. Quia vt dicit Am-
brosius. Quod extra dei decretum factum est, non est putan-
dum matrimonium, sed cum cognoscitur emendandū. Vnde
si Iudæus contrahat cum sorore in secundo gradu, ad fidē
ueniens ab ea separatur. Si autem contraxerit cum vxore fra-
tris, quia hoc est in lege cōcessum minime separatur. Alia est
illegitimitas ex constitutione ecclesiæ, vt sunt personæ infra
quartum gradum. Et hæc non arctat infideles.

EN AVDIS Lector q̄ illegitimitas in gradibus diuina
lege prohibitis astringit fideles, & infideles. Neq̄ istud sim-
pliciter asserit, sed vt dicūt, inquit, iurisperiti. Et q̄ Iudæus q̄
cōtraxit cū vxore fr̄is veniens ad ecclesiā nō debet separari.
Seperan-

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 20.

Separandus tamē esset, si cōtractus iste cōtinetur sub Leuiti-
cis prohibitionibus. Quocirca manifestum est hoc autore
nuptias fratris cū vxore fratris defuncti nō esse diuino iure
prohibititas. **SED ISTVD** apertius fiet ex postremi ar-
gumēti solutione. Sic enim obiecit apud infideles. prophanū
est vxorē fratris accipere in vxorē. Sed nouiter cōuersus de-
bet se fidelibus cōformare. Ergo debet hmōi matrimoniū
reputari prophanū. Ad hanc obiectionē ita respōdet. Ad id
quod obiecitur, q̄ prophanū est vxorē fratris ducere in vxo-
rem vel etiā habere, dicendū q̄ hoc verū est propter ecclesię
mandatū, quo q̄ iste non astringitur, nō debet illud coniu-
giū reputari prophanū. Vnde iste ex quo venit ad fidē, allig-
gatur vt amplius nō cōtrahat cōtra ecclesię statutū. Si tamē
cōtraxit nō debet solui, nec tenetur dimittere, quia ad ipsum
nō se extendit institutio ecclesię. **HAEC Bonauentura.**
EX QVIBVS apertissimū est hunc sensisse nuptias cū
vxore fratris defuncti, nequaquā fuisse diuino iure phibitas.

IOANNES SCOTVS.

ADIIICIT istis Ioannes Scotus acutissimus questionū
exagitator, q̄ diuino iure, nulla prorsus affinitas, hoc est ra-
tione affinitatis impediatur matrimoniū. Nā in. 4. dis. 41. que-
stio. de affinitate dicit, q̄ ratio cur affinitas simpliciter impe-
diatur matrimoniū, nō est alia nisi statutū ecclesię, illegitimatis
affines. Ex q̄ dilucide consequitur, q̄ affinitas inter fratrem &
vxorem fratris, nullum præstat impedimētū fratre mortuo.
Quocirca neq̄ prohibitio Leuitica iuxta Scotū quicquā ob-
sistit, quo minus defuncti fratris vxorē frater ducere queat.
PORRO statutum ecclesię quū sit ab hominibus ordi-
natum, nemini dubiū est, quin cū eo Pōtifex valeat dispēsa-
re. Arbitratur itaq̄ Scotus Mosaicam legem in hac re nihil

DE CAUSA MATRIMONII.

Christianos obligare, nisi quatenus esset à Christo corroborata, vel per ecclesiam de nouo instituta.

OBIECTIO QVAEDAM.

SED HIC IOANNI Scoto fortassis obiciēt, affinitatem quæ est cuiq̃ cum nouerca sua. Nam cum ea sit vxor patris, non licebit filio coniungere illam sibi. Vetat enim id Leuitica prohibitio dicens. Turpitudinem vxoris patris tui nō reuelabis. Et rursum in Deuteronomio scriptum est. Non accipiet homo vxorem patris sui, nec reuelabit operimētum eius. Ad hæc & Paulus Corinthum illum Sathanæ tradidit, ad interitum carnis, quæ vxore patris abusus fuisset. **AT HIC** Scotus facile respōdebit præceptum illud hodie vigorem suum seruare, non ratione affinitatis, quæ contracta est inter filium & nouercam, sed ratione alterius præcepti, quo mandatur honor esse patri deferendus, dehonestat enim patrem quisquis abutitur eo vase quo pridem vsus fuerat pater, atq̃ ob istud non licet filio nouercam contingere, vel patre mortuo.

SEDET fortasse responderet illas prohibitiones intelligendas esse viuo patre. Nam ipso mortuo non rarum fuit apud alias nationes, vt filius nouercam duceret. Quare nec Paulus, si de mortuo patre fuisset loquutus, non dixisset talem abusum, nec inter gentes auditum fuisse.

Quum enim gentium complures nationes, quemadmodū historis proditum est, hanc vsurparint consuetudinē, vt patrum vxores ducerent, non affirmasset certe Paulus, talem abusum nec inter gentes auditum. Corinthius igitur ille, de quo loquitur Paulus, id flagitii patrauit, adhuc viuento patre, quemadmodum & Ruben fecisse traditur viuēte Iacob, & Absalon viuento Dauid. Sic enim ad Ruben Iacob mortu-

turus

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo .21.

turus dixit. Non crebas quia ascendisti cubile patris tui, & maculasti stratum eius. Et de Absalone quoq̃ scriptum est, quod iuxta consilium Achitophelis ingressus fuerat ad concubinas patris sui adhuc viuentis, neq̃ istud dicimus ex nostro capite. Verum Sedulius grauis autor in priorem epistolam ad Corinthios hoc testatur. Nam ipsum facinor quod ille Corinthius cum nouerca sua perpetravit Sedulius aperte vocat adulteriū. At adulterium nequaquæ sit nisi viuento viro. Quos circa, viuo iam patre suo, Corinthius ille nouercam accepit, neq̃ Sedulius solus hoc dicit, verumetiam Petrus de Tharentasia, simul & Kilvvarby super Commentariis eiusdem epistolæ confirmant id ipsum dicentes, illum Corinthium eodē genere peccati peccasse, quo peccauit olim Rubē patriarcha. Quamobrem & patre viuo Corinthius ille nouercam accepit, sicut & Ruben viuento adhuc Iacob patre suo cubile patris sui ascendit. Sed quid autores huc cito, quando quidem ipse Paulus suis ipsis verbis rem hanc testatur apertissime. Sic enim de Corinthio illo pariter & eius patre tradit. 2. ad Corint. 7. Scripsi vobis nō propter eum qui fecit iniuriam, nec propter eum qui passus est. Quibus verbis dilucidum est vtrunq̃ fuisse superstitem, & eum qui rapuit nouercam à patre, & patrem à quo rapta fuit quiq̃ tam insignem passus est iniuriam, palam igitur est, quod viuo patre Corinthius ille nouerca fuisset abusus. Quare nihil aduersum nos facit Paulus. Adde quod cum aliis gentibus, tum & Persis in morem fuit defunctis patribus nouercas ducere. Quam rem etiam præter historicos, Augustinus in quæstionibus Leuiticis testatur, dicens. De his ergo personis loqui videtur, quæ possent non habentes viros in matrimoniū conuenire. nisi lege prohiberentur, sicut fertur esse consuetudo.

Cv Persarū

DE CAUSA MATRIMONII.

PERSARVM. Quibus verbis Augustinus insinuat, feminas illas de quibus loquitur Moses, postquam viri earum mortui fuerint nubere posse, iuxta Persarum consuetudinem, si non Mosata lege prohiberentur. Quocirca nec talis affinitas quicquam impedit, nisi quatenus a Christo corroborata sit, vel per ecclesiam de nouo instituta.

FRANCISCVS MARO.

POST SCOTVM, sequutus est Franciscus Maro, qui libro quarto Sententiarum dist. 41. quaestionem de Affinitate ventilans, num ea matrimonium impediatur, pro utraque parte scripturam producit, alteram ex Deuteronomio. 25. qua tenebatur, ut dicit, frater fratris uxorem iuxta legem accipere, In contrariam partem recenset ex verbis Baptistae, Lucae. 3. Coarguentis Herodem, quod sui fratris uxorem accepisset. Respondens igitur ad quaestionem quattuor tempora distinguit. Et dicit primum quod in linea transversali, tempore legis naturae, nullum affinitas matrimonio praestitit impedimentum. Quam conclusionem probat exemplo Iudae, qui Thamar dedit uxorem duobus filiis alteri post alterum. Addit insuper quod tempore legis scriptae praecipiebatur, ut frater suscitaret seminem fratris & accipiat eius uxorem. Tertio dicit, quod pro tempore primitivae ecclesiae, non videat, quid affinitas impediatur, nimirum ideo, quod nondum fuerat aliquod ius positivum institutum.

POSTREMO dicit quod nunc adiectis in hac re per ecclesiam prohibitionibus, affinitas omnino matrimonium impediatur.

HACTENVSMARO.

CONVENIT igitur cum praepatore suo Ioane Scoto, quod hoc tertio tempore nempe post institutionem ecclesiae, solum affinitas impediatur, & non sub aliquo priorum. Quocirca mortui fratris uxorem fratri semper iuxta istos ducere licuit.

V Vendels

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo .22.

VVENDELMVS IN SUPPLEMENTO. **SUBSCRIBIT** HIS autor supplementi Gabrielis, in quarto. 41. dist. quaestio .1. dubium istud proponens, An impedimentum affinitatis, sit de iure diuino, positivum, aut ecclesiae statuto. Cui respondet ad hunc modum, Affinitas est impedimentum matrimonii duntaxat ex ecclesiae instituto, affines ad matrimonium in certis gradibus illegitimante. Ex quibus verbis aperte colligitur quod mortui fratris uxorem, fratri ducere non est diuino iure prohibitum.

ALBERTVS COGNOMEN to Magnus.

ALBERTVS insuper cognomento magnus, in Commentariis Marci. Vbi Ioannes Herodem reprehendit, quod acceperit Herodiadem, uxorem Philippi fratris sui. Quia illam, inquit, adhuc viuentem Philippo duxerat Herodes, quod secundum legem erat morte plebendum crimen, Deuteronomio. 22. Qui duxerit uxorem fratris sui, rem facit illicitam, uterque moriatur, post mortem quidem fratris, potuisset duxisse, ut semen fratri defuncto suscitaret, sicut dicitur Deuteronomio. 25. Ecce dicit licuisse Herodi post mortem Philippi fratris sui illam ducere. Quare censuit Albertus prohibitionem ipsam Leviticam, de non ducenda fratris uxore intelligendam esse fratre vivo. Porro super Matthaeum rationem naturalem asserit legis Deuteronomicae, docens esse naturae consentaneam. Nam primo recensita lege Deuteronomica, subicit rationem legis. Legis, inquit, ratio fuit distinctio haereditatum, & memoria patrum, quam in filiis voluit remanere dominus. Et ideo praepit, ut suscitaretur semen fratri defuncto. Postea legem ipsam explicat. Si quis mortuus fuerit in haereditate sua, non habens filium, vel filiam heredem,

DE CAUSA MATRIMONII

heredem, Sicut patet de filiabus Salphaad, Numeri. 27. quia per filiam potest suscitari nomen eius, sicut per filium ut ducat frater eius non vterinus semper, sed propinquior genere sicut Ruth tertio de Booz qui duxit Ruth ut suscitaret semen fratri defuncto. Videtur ex modo loquendi significare, hoc quod dicunt naturales, quia quous semen adeo non sit efficax ad fecundandum, tamen est efficax ad alterandum qualitates matricis. Et ideo mulier ex secundo marito, generat saepe partum similem marito priori, si non magnum tempus interponatur inter viduationem primi, & concubitum secundi. Et hoc importat quando dicit suscitaret. Quia in se sopita qualitate matricem infecit, & ex secundo fecundante suscitatur, ut qualitates imprimat partui, quae ex ipso in matrice remanserunt, quous ipsum semen effluerit. Signum autem huius est, quod si leprosus coeat cum muliere, & si sanus cito post coeat cum eadem, sanus efficitur leprosus, eo quod matrix qualitatibus corrupti seminis infecta sit, Hoc à patribus ante legem seruabatur. Unde Gene. 38. Filii Iudae acceperunt successine Thamar, ut vnus alteri semen suscitaret.

HAEC ALBERTVS.

IN QVIBVS verbis docentur, quae non parum ad institutum nostrum faciunt, Hoc est tam ratio legis quam exempla de filiabus Salphaad, & de Booz ac Ruth, atque de filiis Iudae & Thamar. Quodque lex Deuteronomica diu ante Moysen obseruabatur. Et quod eadem non solum de fratre vterino, sed etiam de quolibet propinquiori sanguine debeat intelligi. **POSTREMO** quod lex ipsa natura consentanea sit, ut pluribus argumentis ibi declarat. Et eadem apertius in Lucam explicat ubi rem eandem tractat.

QVAMOBREM & iuxta praedictos autores omnes
nullum

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 23.

nullum fuit diuini iuris impedimentum in matrimonio isto de quo iam agimus, sed humani iuris duntaxat, cum quo, contra quamuis difficultatem Pontifici licuit dispensare.

SED IAM ad alterum Augustini sensum accedamus. Vbi nec desunt autores plurimi, qui sensum ipsum comprobant. Nempe quod Leuiticae prohibitiones, haud quaquam extendantur ad uxorem fratris absque liberis mortui.

IOANNES CHRYSOSTOMVS.

ETHIC Chrysostomus imprimis occurrit qui super Matthaeum ita scribit. Quoniam multos opinor, criminis causam unde caedes aborta est ignorare, opere precium duco, id nunc dicere, ut legum latoris prudentiam videatis. Quae nam erat ergo prisca illa lex, quam Herodes conculcabat & Ioannes uiscerabatur? Si quis absque liberis obierit, fratri eius uxor sua detur. An quoniam nullo solatio mors mitigabatur, & pro uita omnia facere licebat. Lex promulgata fuit ut frater uiuens mortui fratris uxorem ducat, & foetus inde procreatus defuncti nomine appellaretur, ne domus scilicet illius omnino corrueret. Nisi enim liberos defunctus reliquisset, quae res maxime mortis consolatio est, intollerabilis luctus, atque inextinguibilis fuisset. Idcirco tale solamen conditor legum excogitauit, & nasciturum eius nomine vocari praecipit, Cum uero liberi erant defuncti nullo modo tale matrimonium procedebat. Sed cur nam ita inquires? Nam si alii uxorem defuncti ducere licebat, nonne multo magis fratris? minime. Voluit enim latius affinitates euagari, ut multis modis inter se hoies uincerentur. Quare igitur non alius esse, quam frater, sine liberis defuncti uxorem ducebat, quia eo pacto nequaquam defuncti foetus putaretur. Nunc autem si frater generaret, probabilis animos hominum occuparet cautio, quous & alioquin
nulla

DE CAUSA MATRIMONII

nulla necessitate alius vrgebatur defuncti domum restituere, quod a fratre iure ppinquitatis postulabatur. Quoniam igitur Herodes vxorē fratris, cuius filia viuebat, duxit, hac de causa Ioannes criminatur.

HIC HABES Lector ex Chrysofomi sententia cur Ioannes criminatur Herodē, nimirū ideo, q̄ quum Philippus frater eius prolem reliquisset. Herodes tamen illius accepisset vxorem, nō autē fuisset eū criminatus, si prolem nullam reliquisset. Putabat enim Chrysofomus Philippū tūc fuisse mortuum. Atq̄ ob id si prolem nullam habuisset, bene licuisse Herodi vt duceret vxorem ipsius, neq̄ Leuiticam prohibitionem quicq̄ obstetisse.

HABES etiā q̄ lex Deuteronomica fuisset instituta ī solatium mortis, vt p̄ eā esset mori spes p̄petuādī noīs & familie.

THOMAS AQUINAS.

SVBSCRIBIT illi diuus Thomas nā in prima secunda. Postq̄ vnīuersam legē veterē in moralia, ceremonialia, iudicialiaq̄ diuiserit, atq̄ de moralib⁹ & ceremonialibus copiose differuerit, veniens tandē ad iudicialia quæst. 105. ar. 4. Querit an lex vetus, iudicialia p̄cepta cōuenienter tradiderit circa res domesticas? Vbi inter cetera argumēta septimo loco sic ratiocinat̄. Dominus in vxoribus ducendis, quosdam cōsanguinitatis & affinitatis gradus p̄cepit esse vitandos, vt patet Leuitici. 18. Inconuenienter igitur mandatur Deuteronomii. 25. Quod si aliquis esset mortuus absq̄ liberis, vxorem ipsius frater eius acciperet.

HVIC ARGUMENTO postea respōdens, ita subdit. Ad septimum dicendū, q̄ sicut Chrysofomus dicit sup̄ Mattheū. Quia inmitigabile malū erat mors apud Iudeos, qui oīa pro præsenti vita faciebāt, ideo statutum fuit, vt defuncto

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 24.

functo filius nascere ex fratre, quod erat quēdā mortis mitigatio, non autē alius q̄ frater aut ppinquus iubebatur accipere vxorem defuncti. Quia non ita crederetur is, qui ex tali cōiunctione erat nasciturus esse eius filius q̄ obiit. Et rursus extraneus, non ita haberet necessitatē statuere domū eius qui obierat sicut frater, cui etiā ex cognatione hoc iustum fuerat.

HACTENVS ipse Thomas.

VBI VIDES Lector q̄ ex ipso Chrysofomo rationē & causam recēset diuus Thomas, cur Leuitica prohibitio ne utiq̄ extēdatur ad vxorē fratris absq̄ liberis defuncti. Sed talis defuncti frater iubetur vxorem accipere, nimirum ob mitigandū mortis malum, vt videlicet ita mortuus nonnullā haberet spem perpetuandī sui nominis & familie.

NICOLAUS DE LYRA.

NICOLAUS etiam de Lyra bibliorū interpres, & in scripturis Iudæorū apprime peritus recensens Leuiticā prohibitionem subdit. Excipitur tamē casus, scilicet quādo frater moritur absq̄ liberis. Tunc enim frater viuens, non solū potest eā accipere in vxorem, sed etiā tenetur eam accipere.

HAEC LYRANVS.

EX QVIBVS verbis dilucidū est hūc sensisse prohibitionē ipsam Leuiticā haudquaq̄ vnīuersaliter accipiendā esse. **CARDINALIS DE TURRE CREMATA.** **IOANNES** etiam de Turre cremata super Decretis. 35. quæst. 2. & 3. Vbi de consanguinitatis & affinitatis gradibus differit, proponit hanc quæstionem. Vtrum Papa posset dispensare in gradibus cōsanguinitatis diuina lege prohibitis, talem facit obiectionem extra de diuor. cap. Deus. Papa concedit contrariis illius gentis ob infirmitatem eorum, vt matrimonii cōtractis cum relictis fratrū vtatur. Sed matrimonium

DE CAUSA MATRIMONII

nium cū vxore fratris est diuina lege prohibitum. Ergo, &c.
R E S P O N D I T huic objectioni dicens, q̄ in casu in quo mortuus frater fuisset sine prole, non erat prohibitum lege diuina q̄ mortuo illo frater eius cōtraheret cum relicta. Et ideo Papa non proprie dispensat, sed præcipit siue cōsentit q̄ in casu illo, quo non erat prohibitū maneat. Vnde ait. Si cum fratribus decedentibus sine prole, vt semen defuncti iuxta legem Mosaicam suscitarent cum talibus cōtraxerunt. **H A E C** ibi. **S E N T I T** itaq̄ Cardinalis non esse diuino iure prohibitum, vt frater vxorem fratris absq̄ liberis mortui coniugio sibi copulet.

INNOCENTIVS TERTIVS.

INNOCENTIVS itidem tertius autor eiusdem Decretalis, Deus qui ecclesiam. Si cum ea Decretali contuleris aliam extra de restitutione spoliatorum. cap. litteras, manifeste conuincitur eiusdem opinionis esse, videlicet cum vxore fratris absq̄ liberis mortui, nō esse diuino iure prohibitas. Nā in cap. litteras, planē testatur Papam non posse dispensare cū his quæ diuino iure sunt prohibita. Hic autem in cap. Deus. ostēdit Papam posse dispensare cum nuptiis fratris. Vbi frater absq̄ liberis decesserit. Quare necesse est, aut q̄ sibi cōtradicat, aut q̄ sentiat hmōi nuptias nō esse vetitas diuino iure.

ANTONIUS DE ROSELLIS.

C O R R O B O R A T hoc ipsum Antonius de Rosellis in eo opere quo potestati Pontificis pro virili detrahit. Nam post multa sic tandem concludit. Ex quibus, inquit, concludo q̄ in casibus lege diuina prohibitis in matrimonio ecclesia non dispensat. Et ita dixit expresse textus in dicto cap. litteras de resti. spoli. & expositiones q̄ nō oporteat vel nō expedit positę p̄ glo. in dicto cap. litteras sunt falsę. Et hæc sufficiant

SERENISS. REGIS ANGLIÆ. Fo. 25.

ctant de hoc dubio. Ex istis infertur q̄ Papa posset dispensare, vt frater relictam fratris vxorem acciperet, quando frater decessisset sine sobole, quia talis coniunctio iure diuino erat permissa. Et de hoc est casus in cap. si. de diuorciis. Vbi Papa dispensat cum infideli conuerso, vt retineat vxorem quondam fratris defuncti sine sobole, vt ibi. **H I C** cernis Lector q̄ ex conferentia duarum illarum Decretalium, nempe, litteras, & Deus qui ecclesiam. Antonius infert q̄ Papa possit dispensare cum nuptiis fratris, vbi frater absq̄ liberis decesserit, nec istud esse contra ius diuinum.

PETRVS COMMESTOR.

P E T R V S etiam Commestor, quem & magistrum historiarum vocant, in historia super Leuiticum cap. 24. prohibitiones Leuiticas recensens, Quum ad fratris vxorem venerit, dicit eam habere determinationē, cuius verba subiiciam. In primorum quidem parentum coniugio propter hominum raritatē, solum duas personas exclusit, dominus a coniugio dicens. Propter hoc reliquet homo patrem & matrem, idest, nec filius matri, nec patri filia copulabitur. Sub lege verō plures excepit, quæ sunt ferē .12. Mater, nouerca, soror, neptis, amita, matertera, vxor patris, nurus, vxor fratris: sed hæc determinationem recipit.

P O R R O determinationem quam dicit recipere, posuit in margine, nimirum hanc. Si quis habēs vxorem mortuus fuerit, non suscepta inde prole, frater eius duxit eam, & inde fratri defuncto semen suscitauit.

D I L V C I D V M igitur est ex hoc autore, q̄ phibitio Leuitica limitanda sit pro vxore fratris absq̄ liberis mortui.

VINGENTIVS BELVACENSIS.

V I N G E N T I V S præterea scribēs historiam Euangelicam

D gelicam

DE CAUSA MATRIMONII

licam concordat cum Petro Comestore eiusque dictū comprobatur, ut nihil opus fuerit illius hoc loco verba citare, quandoquidem per omnia conuenit cum Petro. Quod si præterea cunctos recentiores huc citare voluero, qui prorsus negant prohibitiones Leuiticas ad uxorem fratris, qui sine liberis defunctus est extendi, magnū certe volumē excuderē. **S E D Q V I D** recentiores huc afferre necesse fuerit, quum nemo veterum sit, quos ante produximus pro Deuteronomicae legis intellectu, qui non astipulabitur instituto nostro. Nam cum ipsi fateantur, legem illam vere præceptū esse, & de germano fratre intelligendum, si quisque huiusmodi superstes sit necessario cōsequitur, quod ad eum prohibitio Leuitica neutiquam extendatur, quandoquidem altera alteri manifeste cōtradicit, nam planè cōtradiciunt. Nullus accipiat uxorem sui fratris. Et uxorem fratris absque liberis defuncti frater accipiet. Quamobrē & Iulius Africanus, Hilarius, Origenes, Isichius, Ioannes Damascenus, Chryostomus, Eusebius, Tertullianus, Iuencus, Ambrosius, Augustinus, Rodolphus Flautacensis, Iosephus, Rabbi Moses Egiptius, Lyranus, Alphonfus, Hieronymus: & si quis alius repertus fuerit, qui cum eisdem sentiat à nostra parte stabunt.

E T H A C T E N V S pro secundo sensu Leuiticæ prohibitionis, quam attulit Augustinus.

DE TERTIO SENSV.

T E R T I V M verò sensum haud facile reperio quem quæ sequitur præter admodū paucos. Hugo tamē Cardinalis enarrans Leuiticā prohibitionē, dicit eā posse intelligi, de uxore fratris viuētis, quā ipse prius repudiavit. Nā eā nō licebat, ut ait, alteri fratri nubere. Et sanè quū hoc alias in lege prohibitum fuisset, quō nō videt & hūc sensum à quibus defendi facile posse?

Similiter

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 26.

S I M I L I T E R & Iacobus de Lusanna, ordinis prædicatorii prohibitionem Leuiticam. 18. cap. explanans dicit eā posse intelligi, vel de uxore fratris mortui, qui posteros ante suscitauit & reliquit, vel de uxore fratris viuētis, qui prius illi dedit libellum repudiū. Nam aliquis, ut inquit, forte crederet, id fuisse licitum, quod tamen in lege prohibetur. Sed & similem prohibitionem quæ traditur cap. 20. excutens dicit. Contrarium huius habetur Deuteronomii. 25. quod scilicet frater debet suscitare semen fratris sui. Dicendum quod talē cōiunctionē prohibet causa libidinis. Mat. 6. Nō licet tibi habere uxore fratris tui. Sed ibi præcipit lege cognationis, id est, causa prolis, sicut Booz accepit Ruth, lege cognationis. Item hic prohibet ducere uxore fratris viuētis, & semen relinquētis, vel eā, quā repudiavit. Ibi de fratre mortuo nō habete prole. **L I N C O L N I E N S I S** quoque super Leuiticū eandem affert expositionem, dicens, quod intelligi potest de uxore fratris viuētis, qui prius illi dedit libellum repudiū. Liqueat igitur autores, quemcumque trium dictorum sensuum cōprobent, in hoc consentire, quod Leuiticæ prohibitiones limitandæ sunt, & ad peculiarem aliquem sensum interpretandæ. Quamobrē & à nostra parte stant omnes ante numerati, nobiscumque cōstanter asserunt prohibitiones Leuiticas haudquaquam vniuersalitè intelligendas esse.

Q V A R T V M.

Q V O D prohibitio ipsa Leuitica sit iudicialis.

P O T E S T ut diximus prohibitio Leuitica triphariā limitari, hoc est vel viuo fratre, vel absque liberis mortuo, vel de repudiata. Sed quia pauci sunt, qui tertiam istam limitationem sequuntur, de duobus prioribus erit sermo. Si Leuitica igitur prohibitio viuo fratre intelligatur, nemo negare potest quin sit moralis. Sin mortuo fratre absque liberis, planè iudicialis est.

D u Nam

DE CAUSA MATRIMONII

Nam fieri non potest, quin sicut præceptum de accipienda fratris uxore, absq; liberis mortui, sit mere iudiciale, ita et prohibitio cōtraria erit mere iudicialis. Sicut enim, accipere fratris conjugem absq; liberis mortui, neutiq; repugnat iuri naturæ, uti mox docebimus, ita neq; mortui fratris conjugem, relictis liberis accipere, iure naturæ prohibitum est. Et profecto necessum erit vtrunq; non diuersi, sed eiusdem esse iuris. Paucis ergo docebimus præceptum illud ad honestatē naturæ pertinere. Quo facto colliquescet apertius & prohibitionem ipsam, haudquaq; esse contra ius naturæ. Quum enim præceptum ipsum de ducenda uxore fratris absq; liberis mortui, præceptum dei sit. Deus nihil præcipiat q̄ natura sit inhonestum, planè consequitur hoc præceptū haudquaq; esse contra meram honestatem naturæ. Minorem huius rationis ita firmabo. Scriptum est Ecclesia. 15. Nemini mādauit deus impie agere, At impium est, quicquid suapte natura est inhonestum. Quare cum hoc præceperit deus lege publicis lata, & vni populo satis ingenti, nequaq; est suapte natura inhonestum.

AD HÆC Hieronymus in prologo super Oseam ita scribit. Nos dicimus nihil præcipit deus nisi honestū, nec turbando turpia facit honesta, quæ turpia sunt. Sed scimus nihil deum velle, nisi quod honestum est. Ecce q̄ dilucide Hieronymus asseuerat, deum nihil præcepisse nisi quod honestum est. Quamobrem & cum deum hoc iussisse clarissimum sit, non solum ex scripturis, verumetiam ex tot non contēendis autoribus, ex his efficacissime colligitur, id honestati naturæ nihil aduersari.

PRAETEREA si frater uxorem fratris p̄mortui ducere, suapte natura sit inhonestum, consequitur vt sit etiam de
se ma

SERENISS. REGIS ANGLIAE Fo 27.

se malum. At deus vt ait Augustinus non est autor mali, quare non potuit istud præcepisse deus, quum sit de se malum. **HIS ACCEDIT** q̄ quicquid de se malum est, non potest vllis circumstantiis fieri bonum. At bonum & meritum fuit, ac premio dignū vxorē fratris ducere absq; liberis defuncti, propter hūc finem, vt suscitaret semē fratri suo. Ergo cum hoc fine fuerit bene circūstantionatū, & bonum euasit, nunq; fuit antea de se malum, nec suapte natura inhonestum. Quamobrem nec Leuitica prohibitio, siquidem, istud vetuisset, potuit esse moralis prohibitio.

EXTANT igitur complures autores, qui prohibitionē ipsam Leuiticam affirmant esse iudiciale solum, & hodie neutiq; obligare Christianos, nisi quatenus per ecclesiam de nouo sit restaurata. Cuius opinionis etiam est is, qui supplementum Gabrielis edidit.

V VENDELINVS STAMBACHVS.

V VENDELINVS in supplemento Gabrielis, sectator Scoti, dist. 41. 4. quæstio. 1. dissoluens quandam obiectio nem, quæ fieri potest, ita subdens. Quod autem de iure diuino esse dicitur, quia i scriptura habetur, est improprie dictū, vt videtur. Habetur quidem in lege diuina non morali, sed iudiciali. Ideo hodie non ligat nisi per nouam institutionem ecclesiæ, quæ potest dici de iure diuino, alludenter vel exemplate. Quia & ecclesiæ constitutio exemplata est in lege Mosaiica, & alludit eidem. Hodie verò iudicialia, vt talia nō ligāt, nisi per nouam institutionem. Et quia non habetur in lege euangelica aliqua noua prohibitio à Christo facta, respiciens obligatorie affinitatis gradus, nec cōfirmatio explicita prohibitiue, cōstitutionis Mosaiicæ à Christo in lege noua euangelica. Ideo non videtur quomodo sit obligatorie & pro-

DE CAUSA MATRIMONII

præ de lege diuina per consequens, nec Papæ potestate quo ad dispensationis beneficium sublata.

THOMAS

na SED NE futilem quis hanc opinionem arbitretur, ostēdemus eam, compluribus autorum testimoniis esse roboratam. Nam is, quem theologiæ florem eruditissimi vocant. Thomas inquam Aquinas, eas prohibitiones inter iudicialia deputat, quemadmodum & nos ante memorauimus. Et Cardinalis Galetanus, eiusdem Thomæ vigilantissimus excussor, ipsum passum explanat. Sic enim enarrans quæstionem dicit. Ad objectionem demum tertio loco allatam, ex prohibitionem personarum proximarum per præcepta diuinæ legis iam dictum est, quod præcepta illa, quæ ad tot personarum inhabitationem, sunt iudicialia, non moralia simpliciter, sed secundum quid, sed quantum ad naturalem reuerentiam per accidens, Moses tangit in reliquis personis non violandam, ex naturali coitus turpitudine. Et ideo hodie non ligant, nisi quatenus ab Ecclesia sunt assumpta. Et propterea potest Papa dispensare cum omnibus personis coniunctis, nisi cum matre & patre, ut matrimonium contrahant. Et hoc autor, ex autoritate Augustini insinuat, in littera dicendo, quod coniunctio fratrum & sororū, non natura, sed religione prohibete facta est damnabilis. **HÆC GALETANVS** in explanatione Thomæ.

THOMAS ETIAM de Argentina dist. 40. quartus, confirmat hoc ipsum ad hunc modum. Conclusio secunda est, quod homines non baptizati, extra Christianam fidem degentes, possunt contrahere matrimonium intra gradum Christianis prohibentem, quia tales vel sunt Iudei innitentes legi à domino datæ per Moysen, vel sunt gentiles innitentes legi nature, Si sunt Iudei tunc possunt

SERENISS. REGIS ANGLIÆ. Fo. 28.

possunt contrahere in 3. & 4. gradu. ut patet Leuitici 18. cap. ubi solum per legem ipsis datam prohibentur in primo & secundo gradu. Si gentiles solummodo innitentes legi nature, tunc matrimonium contrahunt in secundo gradu. Quia quævis lex positua scripta hoc prohibeat, tamen lex nature hoc non videtur prohibere. Quod bene patuit in antiquis patribus, qui legem Moysaicam præcesserunt. Nam Sara vxor Abraham, fuit soror sua ex parte patris. Et Lya vxor Iacob, fuit consobrina sua, quum fuerit filia Laban, qui fuit frater Rebecce, matris illius Iacob. **ECCĒ** Thomas iste vocat leges Leuiticas, leges posituas duntaxat. Nam eiusmodi secundum eum sunt omnes leges Moysaicæ, quæ de iure nature non habentur. Et propter hoc exempla duo proponit, alterum Abraham, qui propriam sororem duxerat. Quod tamen lege diuina fuisset prohibitum, non tamen lege nature, alterum de Iacob, qui duas pariter sorores duxerat coniuges. Id quod tamen diuina lex prohibuisset, non ita lex nature. Quare, licet istas prohibitiones fateatur esse diuinæ legis, tamen, quia non etiam legem nature firmanur, ideo iuxta ista per moralibus præceptis, neutiquam habendæ sunt.

SEQVITVR autem in eadem questione. Præterea si Iudei vel gentiles intra prædictos gradus, non habet verum matrimonium, tunc posito quod si aliqui infra prædictos gradus copulati, ad fidem Christianam conuerterent, ecclesia non pateret eos esse coniunctos. Sed consequens est falsum, igitur & antecedens, Consequenter patet. Quia in his, qui ad fidem conuertuntur, ecclesia non patitur adulterina coniugia. Sed falsitas consequentis euidenter habetur, extra, de consensu. & affi. ca. de infidelibus, ubi dicit Innocentius, quod matrimonium secundum legem veterem, infra gradum consanguinitatis contractum post baptismum, non est separandum. Et idem patet, extra, de duobus. ca. Gaudemus, & ca. Deus qui ecclesiam. Hæc Argentinensis.

D IIII Ex his

DE CAUSA MATRIMONII.

EX HIS item verbis docet prohibitiones ipsas Leuiticas, non iam obligatorias esse, nisi quatenus per ecclesiam instituta sint. Atque istud, ut cernis Lector, idem nonnullis Decretalibus corroborat. Sed & postea respondens ad argumentum in oppositum, ita subdit. Etiam consanguinitas in gradibus praedictis non impedit matrimonium per se, sed solū ratione statuti ecclesiae, vel legis Mosaicae. Nam secundum legem naturae proles non prohibetur contrahere, nisi cum stirpe, sicut dicunt aliqui magni doctores. Quia contra omnē dictamen rectae rationis semper fuit, quod filia esset uxor patris, vel filius esset maritus matris. Et ideo filiae Loth peccauerunt contra legem naturae, quando patri suo se supposuerunt. Sed Abraham non peccauit, quando sororem suam duxit, non enim peccauit contra legem scriptam, quia nondum erat lex scripta, quae hoc postea prohibuit, ut patet Leuitici. 18. Nec etiam putandum est, quod uir tantae perfectionis contra legem naturae peccauerit. Quod tamen utique fecisset, si accipere sororem in uxorem, contra legem naturae fuisset, quod sicut ipsemet fatetur, Genesis. 20. Sara uxor sua fuit, soror sua, filia patris sui. **HAEC** Argentinensis ille.

VBI ET AVDIS Lector, quod consanguinitas in gradibus praedictis non impedit matrimonium, nisi ratione prohibitionis ecclesiae. Et quod magni doctores hoc affirmant, de quibus & nos postea memorabimus. Praeter haec quod solae nuptiae filii cum matre, seu patris cum filia sunt prohibita iure naturae. Quod insuper Abraham ducendo sororem non peccauit, neque id fuisse contra legem naturae. Porro quod Sara vere soror Abraham fuisset ex eodem patre, licet non ex eadem matre, non modo complures auctores testantur, verum etiam ipsa scripturae sacrae verba. Sic enim Abraham dixisse legimus.

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 29.

legimus. Vere soror mea est, filia patris mei, & non filia matris meae. Super quibus verbis Hieronymus dicit. Quia in hebreo sic habetur, & magis sonat quod soror Abraham fuerit. In excusatione eius dicimus, necdum illo tempore tales nuptias fuisse prohibitas. Scriptura certe non potuit apertius loqui, quum expressisset Saram, sororem Abraham fuisset ex eodem patre, sed diuersa tamen matre. Sed & magister historiarum hoc ipsum affirmat super Genesim, et auctor etiam communis glossae ibidem.

FRANCISCVS insuper Maronis eiusdem subscribit locum ipsum Genesios enarrans.

EVCHERIVS quin etiam Lugdunensis, Archiepiscopus in libello, quem scripsit de quaestionibus difficilibus, testatur eandem rem ita se habere.

MOSES.

SED QUID VEL huius vel illius Thomae sententiam affero? quando Moses ipse non semel in ipso cap. Leuitici. 18. narrat quaedam ibi iudicialia fuisse tradita. Constat equidem apud sacrae theologiae non imperitos in lege, nec omnia moralia fuisse praecipua, sed iudicialia quoque, & ceremonialia. Nam de tribus istis haud raro Moses meminit. Sic enim scribit Deuteronomii sexto. Haec sunt praecipua ceremoniae, atque iudicia, nimirum per praecipua intelligens ipsa moralia, non utique generaliter vocem illam accipiens, sed ita solum, ut morale distinguitur contra ceremoniale & iudiciale. Nam per ceremonias haud dubie, ceremonialia, & per iudicia, iudicialia Moses voluit intelligi. Quum igitur in ipso cap. Leuitici. 18. palam affirmet ibi iudicia quaedam esse tradita, necessum est, iudicialia nonnulla sint in ipso cap. recensita, dicit enim. Ex persona dei facietis iudicia mea. Et rursum

DV custodite

DE CAUSA MATRIMONII.

custodite leges meas, atq; iudicia. Et in eodem item. Custodite legitima mea, atq; iudicia. Quamobrē & manifestum est, Moſen in hoc cap. quædam iudicialia tradidiſſe. Atqui certum eſt, in toto illo cap. non alias prohibitiones magis iudiciales dici poſſe q̄ eas, quæ de vxore fratris, & ſore vxoris late ſunt. Quocirca pro iudicialibus, & hæ potiffimum habendæ ſunt.

PAVLVS BVRGENSIS EPISCOPIVS.

PAVLVS ERGO BVRGENSIS Epifcopus, vir in lege Moſaica doctiffimus, dicit non omnia præcepta legis Moſaicæ indiſpenſabilia eſſe, neq; perpetuo duratura, ſed tantum ea, quæ ſunt de lege naturæ, quæ & vocat moralia præcepta. Propter quod & duplicem normam in ſcrutinio ſcripturarum tradit, quo diſcoſci poteſt quodnam præceptum legis Moſaicæ morale fuerit, & quod non. Quorum prius eſt. Quicquid præceptorum recte deducitur ex primis principiis iuris naturalis, id morale præceptum eſt, & ad ius naturale pertinens. Verum non ſufficit, vt multis & ambagiolis confequutionibus ita deducatur. Nam ſic omnia præcepta ſiue iudicialia, ſiue ceremonialia, erunt moralia. Quia Moſes in his præcipiendis ratione quadã naturali vſus eſt, neq; quicq̄ à diſtamine rationis alienum inſtituit, ſed quod moribus vtentium bonis inferuebat. Verum non omnia talia ſunt præcepta moralia, ſi morale accipiatur vt diſtinguitur contra ceremoniale & iudiciale.

NORMA IGITUR VNA eſt iuxta Burgenſem, qua diſcoſcitur præceptum aliquod eſſe hoc modo morale. Si quid ex primis ipſis principiis iuris naturalis breviffime

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 30.

iffime deducatur, altera norma eſt, qua poteſt cognoſci præceptum non eſſe de lege naturæ, neq; proinde morale, nempe ſi ante legis dationem indiſferens erat, an ſic vel aliter fieri debuiffet. Nam quod potuit indiſferenter, bene & male fieri, id non fuit morale, neq; de lege naturæ. Et affert exemplum de duabus ſororibus, coniunctis vni viro matrimonialiter, prout Iacob legitur habuiſſe, Geneſi. vigefimo nono, quod poſtea prohibitum fuit in lege Moſaica, vt habetur in Leuitic. Et de huiusmodi dicit manifeſtum eſſe, talia non eſſe de iure naturæ. Neutro igitur iſtorum modorum colligi poteſt, omnes prohibitiones Leuitici eſſe morales, præfertim eas, quæ ad affinitatē ſpectāt. Neq; enim ex principiis primis iuris naturalis recte deducuntur. Sed & ea, quæ per eas vetita ſunt, erant indiſferentia ante legis dationem. Nam electiffimi quidam viri (priuſq; legem tuliffet Moſes) intra gradus, qui videntur ab eodem Moſe prohibiti, vxores duxerant. Sicut Abraham & Iacob, & alii nonnulli. Nam Abraham ſorem ſuam habuit vxorem. Et Iacob item ſorores duas habuit in coniuges. Quare palam eſt, nec omnes prohibitiones iſtas morales eſſe, neq; perpetuas, ſed tantum huiusmodi, quæ ſi non prohibitæ fuiſſent, bene licuiſſent omnibus. Nam eius conditionis ſunt, q̄ ante legis dationem erant indiſferentes, & potuerunt ſic & aliter fieri. Quamobrem & mobilia ſunt, & nō eundem tenorem perpetuo ſeruantia.

HUGO VICTORINVS.

CONFIRMAT illius ſententiam Hugo de ſancto Victore. Nam is affirmat, duplicia fuiſſe veteris legis præcepta, alia mobilia, alia immobilia. Mobilia vocat ea, quæ ex diſpenſatione ad tempus ſunt ordinata. Immobilia vero ſunt, quæ

DE CAUSA MATRIMONII.

quæ ex natura veniunt, & vel ita mala sunt, vt nullo tempore sine culpa fieri possunt, vel ita bona, vt nullo tempore sine culpa possint dimitti, Quare secundum huius sententiam, quæ sunt de lege nature ea sunt immobilia, hoc est, vel semper bona, vel semper mala, nunquam indifferentia, vt possent aliquando bene fieri, aliquando minime.

AVGVSTINVS.

DIVVS Augustinus utrumque corroborat, hoc est tam Paulum quam Hugonem, Nam in opere, quod ædidi contra duas epistolas Pheligiæ ad Bonifacium libro tertio cap. 4. sic ait, Cetera vero quæ ad pietatem, bonosque mores pertinentia, non ad aliquam significationem vlla interpretatione referenda. Sed prorsus vt sunt dicta facienda sunt. Profecto illam dei legem, non solum illi tunc populo, verum etiam nunc nobis ad instituendam vitam recte, necessariam nemo dubitavit. HÆC Augustinus.

TALIA IGITUR quæ protinus vt dicta sunt noscuntur esse facienda, non Iudeos modo, verum etiam Christianos omnes ligant, quia perpetua sunt & immobilia, nec potuerunt unquam bene fieri. Quum Abraham, & Iacob, & alii complures contra prohibitiones Leuiticas, vt multi censerent uxores duxerint, palam est illas prohibitiones non esse perpetuas, neque morales, hoc est iure nature stabiles et immobiles.

THOMAS AQUINAS.

THOMAS igitur Aquinas ex auctoritate Augustini dicit quod commixtio fratrum & sororum, non natura, sed religione prohibente facta est damnabilis. Et in hoc propemodum omnes disputatores conueniunt, quod ab initio tantum iure nature prohibita fuissent conjugia, patris cum filia, & matris cum filio. Nam horum, vt inquit, concubitus natura vetat vt debitum,

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 31.

debitum, & tanquam re ipsa prorsus abominandum. Ceteri vero gradus non ex re ipsa mali sunt, sed tanquam extrinseca quadam consideratione prohibiti. Quemadmodum & Moses, haud raro quædam vocat execranda, pariter & abominabilia, quæ de seipsis nequaquam talia sunt, sed tantum quia prohibita.

HUGO DE SANCTO VICTORE.

SED AVDI Lector quam luculenter hoc ipsum testatur Hugo Victorinus. Nam is discrimen statuens, inter eas nuptias, quæ iure nature, & quæ iure positivo utebantur dicit. Prima institutio duas tantum personas, id est patrem & matrem a contractu matrimonii exceptit. Vbi hominem vt adherere posset uxori suæ, patrem & matrem relicturum esse, asseruit dicens. Et adheret suæ. Manifestum est autem quod non requiritur ad hoc, qui relinquuntur propter hoc. Has ergo duas personas solas prima institutio exceptit. In ceteris omnibus nullam vlli ad sacramentum conjugii fœderandum prohibuit. Venit postea secunda institutio, quæ per legem facta est. Et exceptit personas quasdam alias, siue ad decorem nature, siue pudicitie augmentum. Et tunc coepit esse ex prohibitione illicitum, quod fuerat ex natura concessum. Hactenus Hugo.

HIERONYMVS ET AVGVSTINVS.

DIDICIT ISTVD Hugo, nimirum ex prioribus patribus, neque enim ignorauit, quem in modum Hieronymus & Augustinus excusarunt Abraham & Iacob. Duxit equidem Abraham sororem suam in uxorem, quemadmodum Gene. 20. traditum est. Nam cum Abimelech illum redarguisset, quod simulatione quadam prætexuisset, Sara fuisse sibi sororem, is respondit inquit. Vere soror mea est, filia patris mei est, & non filia matris meæ, & duxi eam uxorem, nihil certe potuit apertius dici. Propter quod & diuus Hieronymus

DE CAUSA MATRIMONII.

nymus expendens ipsa verba, Gene. ait. Quia in hebreo habetur, Vere soror mea est, filia patris mei, & non filia matris mee. Et magis sonat, q̄ soror Abrahæ fuerit, in excusatione eius dicimus, necdum illo tempore tales nuptias lege prohibitas. Quod si quis hoc velit intelligi de lege Mosaica duntaxat, non item de lege naturæ, nihil ita proderit excusatio per Hieronymum allata, quandoquidem & lex naturæ, non minus ligat conscientiam cuiusq̄, q̄ ipsa lex Mosaica. Quare si proutus omni culpa vacasset Abrahã, oportet vt nulla prorsus lege, neq̄ Mosaicæ, neq̄ naturæ, fuisset ab huiusmodi nuptiis prohibitus. Simili quoq̄ modo, beatus Augustinus excusat Iacob, q̄ sorores duas pariter vxores habuisset, dicens q̄ Iacob non fecit contra naturam, quia non lasciuendi, sed gignendi causa, illis mulieribus utebatur, nec cõtra morem, quia illis tẽporibus fiebat illud in altis terris, nec contra præceptum, quia nulla lege prohibebatur.

AUGUSTINVS.

HVC ACCEDIT q̄ idem Augustinus, 61. quæstione super Leuiticum, sic ait. De his personis loqui videtur, quæ possent non habentes viros, in matrimonium conuenire, nisi lege prohiberentur, sicut fertur esse cõsuetudo Persarum. Hic aduertendum est, q̄ dicit nisi lege prohiberentur. Ergo tantum ideo non licet, q̄ sint Mosaica lege prohibita. Quamobrẽ & ante legem bene licuisset, Adde q̄ quædam ex illis prohibitionibus, ante legem scriptam erant indifferentes, adeo vt sic, vel aliter fieri potuerunt, præsertim cum ea, qua simul, duæ sorores ab eodem accipi prohibentur, alioqui Iacob, vt de ceteris taceamus, haudquaq̄ Lyam & Rebecam simul accepisset. Quare tametsi, lex sacra cognationis turpitudinem vetet reuelare, non tamẽ omnis cognationis

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo .32.

gnationis gradus ibi prohibitus, ex seipso putari debet illegitimus, sed tantum ideo q̄ ibi sit prohibitus.

THOMAS AQUINAS.

QVAERES RVRVS ex Thoma confirmatur. Nam is secunda secundæ quæstio. 154. ar. 9. quum hunc in modum obiecerit. Accedere ad consanguineas, vel affines, non est secundum se deforme, alias nullo tempore licuisset, respondet q̄ in commixtione personarum coniunctarum aliquid est, quod est secundum se indecens, & repugnans naturali rationi, sicut q̄ commixtio fiat inter parentes & filios, quorum est per se, & immediata cognatio. Nam filii naturaliter honorem debent parentibus. Aliæ vero personæ, quæ non coniunguntur in cognatione, videlicet secundum seipsas, sed per ordinem ad parentes, non habent ita ex seipsis indecentiam. Sed variatur circa hoc, decentia vel indecentia, secundum consuetudinem & legem, vel diuinam vel humanam. Ex quibus verbis dilucidum est, q̄ inter personas illas, inter quas ante legem scriptam fuerat prohibitio, nullo tempore coniugia licuissent, quoniam erat inter eas per se & immediate cognatio. Et tales coniungi semper erat secundum se indecens, & repugnans naturali rationi. Verum in cæteris non ita, sed pro varietate cõsuetudinum & legum non licent, iuxta quod lege, vel consuetudine prohibentur.

ALEXANDER HALENSIS.

PROPTER HAEC Alexander in summa, quæst. 35. membro. 6. sic ait. Ponuntur autem limites lege naturali, lege diuina, sanctione Ecclesiastica, lege naturali; positi sunt limites vt excluderentur pater & mater, Genes. secundo. Propter hoc, relinquet homo patrem & matrem. &c. Lege diuina postmodum Leuitici .18. vt excluderentur non solum pater

DE CAUSA MATRIMONII

pater & mater, sed frater & soror. &c. vsq; ad vndecim personas. Sanctione Ecclesiastica exclusæ aliæ psonæ ratione consanguinitatis vsq; ad quartum gradum.

BONAVENTURA.

ASTIPVLATVR & his Bonauentura super quartū sententiarum dist. 4. quæstione secunda, ita inquit. Vinculum consanguinitatis impedit matrimonium in aliquo sui gradu propter dictamen legis naturæ, in aliquo vero propter prohibitionem legis diuinæ, in aliquo propter statutū ecclesiæ vinculum consanguinitatis, quod stipitis ad prolem impedit propter dictamen naturæ. Vnde naturale est apud omnes, q; filius non coniugatur matri, & q; filia non coniugatur patri. Et si queratur ratio huius quare hoc est, dicendū q; est propter reuerentiam & honorem, qui debet exhiberi patri & matri. Et ideo non debent commisceri, vel propter generis successionem, quæ debet procedere non retrocedere. Vnde non debet proles genita coniungi suo principio vt gignat. Et hinc est q; natura dicit q; alio affectu tractandi sunt parentes, alio affectu tractari debent cōiuges. Ideo propter dictamen naturæ impeditur matrimonium per consanguinitatis primū vinculū, quæ est prolis genitæ ad suū principium, propter prohibitionem legis diuinæ impeditur matrimonium per consanguinitatem vsq; ad secundum gradū, sicut patet per Leuitici. 18. cap. Vbi fit prohibitio vsq; ad secundum gradum, Et si queratur ratio huius, dicendū q; hoc est propter honestatem. Qui enim mulierem cognoscit, reuelat eius turpitudinem, & discooperit ignominiam, & hoc inhonestum est facere propinque, maxime cū honestas dicit q; soror non est tractanda vt uxor. Et hinc est q; in præcepto suo dominus dicit. Non discooperies turpitudinē eius.

Vltius

SERENISS. REGIS ANGLIÆ. Fo. 33.

Vltius propter statutum ecclesiæ, impeditur matrimoniū à secundo gradu, & deinceps. HAEC Bonauentura.

RICHARDVS.

CONSONAT & eisdem Richardus super. 4. sententiarum, distinct. 40. ar. 1. quæstione. 2. sic inquit, Aliqua consanguinitas impedit matrimonium, ex dictamine iuris naturæ, Aliqua ex dictamine legis diuinæ, aliqua per statutum ecclesiæ. Propter dictamen legis naturæ impeditur matrimonium, filia cum patre, vel filii cum matre. Vnde & in lege naturæ dictum est, vt habetur. Genes. 2. Relinquet homo patrem & matrem, & adhaerebit vxori suæ. Ius enim naturale dicit maiorem reuerentiam deberi parentibus, q; coniugibus. Et dicit non sic debere tractari turpiter parentes, sicut se contractant coniuges. Magis tamen est contra ius naturale, matrimonium filii cum matre, q; filie cum patre. Quia vxor debet esse viro subiecta. Contra autem ius naturale est, vt filius teneat matrem subiectam. Vnde & quædam animalia bruta abhorrent coire cum matre sua, q; diu cognoscunt eam esse matrem. Quod patet per illud quod narrat Philosophus octauo, de animalibus, de camelo, qui cum saltasset super matrem suam coopertam, postq; recognouit, eam esse matrem suam, interfecit ingeniatores. Narrat etiā de equo ibidem, qui cum saltasset super matrem suam, & recognouit eam, postq; discooperiebatur, fugit & proiecit se de alto, & mortuus est. Ex dictamine legis diuinæ, prohibentur matrimonialiter copulari, consanguinei in primo gradu & secundo ex vna parte tantum, vt patet Leuitici. 18. Cuius ratio est, ne si possent matrimonialiter copulari, daretur incentiuum luxuriæ, eo q; tales personæ frequenter solent in eadem domo habitare, per statutum ecclesiæ prohibentur matrimonialiter

E nialiter

DE CAUSA MATRIMONII

nialiter copulari. Cōsanguinei etiam in tertio & quarto gradu, quia vsq; tunc consuevit inter homines satis durare amicitia propter consanguinitatis vinculum naturæ. Sed post illum gradum cōcedat eas posse copulari ad amicitiam, quasi fugientem reuocandam. Vt sic charitas inter homines dilatetur, eo q̄ coniux ad consanguineos sui conjugis multum afficiatur.

EX HIS omnibus abunde patet q̄ ante legem Mosalicam, nulla prohibitio profus emanauit de coniugio, nisi patris cum filia, aut matris cum filio, quemadmodum autores ante memorati docuerunt. Quod si Moses, deo iubente, quosdā gradus adiecit, his ex lege diuina positiua duntaxat, nō autē perpetua, constat illorum sententis adiectos fuisse.

HORVM SENTENTIAM & diuus Thomas approbat. Nam prima secūdæ. Postq̄ vniuersam legem veterem, in moralia, ceremonialia, iudicialia q̄ diuiserit, atq; de moralibus, & ceremonialibusq; copiose differuerit, veniens tandem ad iudicialia, quæstio. 105. ar. 4. Quærit an lex vetus iudicialia præcepta conuenienter tradiderit circa res domesticas, vbi inter cætera argumenta .7. loco sic ratiocinatur.

DOMINVS IN vxoribus ducendis quosdam consanguinitatis, & affinitatis gradus præcepit esse vitandos, vt patet Leuitici. 18. Inconuenienter igitur mandatur Deuteronomii. 25. Quod si aliquis esset mortuus absq; liberis, vxorem ipse, frater eius acciperet.

EX TITVLO IGITVR quæstionis, pariter & argumento palam est, ex mente doctoris huius esse, q̄ leges de fratrum vxoribus ducendis, aut non ducendis mere iudiciales sunt, & à moralibus separatæ.

SED ET IN corpore quæstionis, vbi docuerit ad domesticam

SERENISS. REGIS ANGLIÆ. Fo. 34.

mesticam communionem, tres concubinationes pertinere, hoc est domini ad feruum, viri ad vxorem, patris ad filium, ostenderitq; de singulis diuinam legem, præcepta iudicialia quibus inuicem ordinarentur tradidisse, post de vxoribus ita loquitur. Circa vxores verò statuitur in lege, quantum ad vxores ducendas, vt scilicet ducant vxores suæ tribus, sicut habetur Numer. ultimo. Et hoc ideo, ne sortes tribuum confundantur. Et q̄ aliquis vxorem ducat fratris defuncti, sine liberis, vt habetur Deuteronomii. 25. Et hoc ideo, q̄ ille, qui non potuit habere successores secundum carnis originem, saltem habeat per quandam adoptionem, & sic non totaliter memoria defuncti deleatur. Prohibuit etiam quasdam personas, ne in coniugium ducerentur, scilicet alienigenas, propter periculum seditionis, & propinquas, propter reuerentiam quæ eis debetur. Hæc diuus Thomas in eadem quæstione. Ex quibus dilucidum est, hæc iudicialia fuisse, nō moralia. Sed hætenus ex Thoma.

OBIECTIO TOLLITVR.

NEC OBSTAT quod in fine capituli, in quo prohibitiones illæ memorantur, subdidit Moses. Omnis anima quæ fecerit de abominationibus his quipiam peribit de medio populi sui, neq; enim tanta vis in his verbis facienda est, quantam videri volunt aduersarii. Nam pro leuissimis quibusdam offensis talis comminatio in lege passim fit. Exodi duodecimo. Quicumq; comederit fermentatum peribit anima illa de Israel. Leuiti. 19. de hostia pacifico rû loquês. Si quis post biduum comederit prohanus erit, & impietatis reus, et paulopost peribit aia sua de medio populi Leui. decimo septimo, p̄ comestione sanguinis. Si comederit

E ii sanguis

DE CAUSA MATRIMONII

sanguinem obfirmabo faciem meam contra animam illius, & disperdam eam de populo suo.

PAVLVS BVRGENSIS

SED ET PAVLVS Burgensis affirmat q̄ sint. 36. casus in lege Mosaiica, in quibus reperitur hæc clausula, Peribit vel interibit de populo suo. Neq̄ tamen in illis omnibus exactam fuisse pœnam sententiæ capitalis. Adde q̄ multa dicuntur, apud Mosen abhominabilia & execranda, quæ tamen apud Christianos habentur in precepto, Vt de congris & muretis lucidissimum est.

PRAETER HAEC ipse Petrus de Palude, fatetur q̄ non omnia, quæ Leuitici. 18. traduntur de iure naturæ sint, sed ferè oia. Quod si de iure naturæ nō sint, certe neq̄ de moralibus habenda sunt, neq̄ tātum graui aduersione digna.

OBIECTIO.

CAETERVM HIC nobis obicit potest, quidam Augustini liber, cui titulum indicit Speculum Augustini, ubi collegisse se dicit plurima, tum præcepta, quæ fierent, tū prohibita ne fiant, quæ etiam nunc, idest, tempore noui testamenti ad vitam piam exercendam, inoresq̄ pertinere testatur. Inter quæ & Leuiticas prohibitiones enumerat. Ex qua nimirum enumeratione videri potest. Augustinus omnino sensisse Leuiticas illas prohibitiōes hodie Christianos obligare, & ad mores hominum pertinere, ac proinde morales esse non iudiciales.

RESPONSIO.

SED NOS hic respondemus, primum q̄ tametsi prohibitiones ipsas hic recensisset Augustinus, non explicuit tamen quibus limitibus eedem essent intelligendæ, sed istud distulit ad librum suarum quæstionum, quemadmodum in
eius

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 35.

etius Speculi prologo testatur his verbis. In his autem omnibus, quæ inspicienda ponere institui, quæcunq̄ inter se videntur, esse contraria postea propositis quæstionibus exponenda atq̄ soluenda sunt.

EX QVIBVS verbis palam est, hoc Speculum ante scriptum fuisse, quam Augustinus quæstiones de Leuiticis prohibitionibus enodasset.

QVOCIRCA necesse fuerit, quæstionum ipsarum librum consulere, cui titulus est, Opus variarum quæstionum, Vbi inter quæstiones super Leuiticum, satis dilucide tradit, iuxta quem intellectum, Leuiticæ prohibitiones accipiendæ sint. Nam prohibitionē illam, qua vetatur ne quisq̄ uxorem fratris sui accipiat, dicit triphariam intelligi posse, hoc est, vel viuo fratre, vel ipso absq̄ liberis mortuo, vel de uxore deniq̄ a fratre repudiata. Quum igitur Augustinus in Speculo pollicitus sit, nempe q̄ expositurus & soluturus esset quæstiones, quæ super his, quæ in libro memorata sunt emergere possent. Quumq̄ tales quæstiones ipsas docuisset triphariam intelligendas, nec deniq̄ sub vilo trium illorum intellectuum, casum nostrum voluisset comprehendere, manifestū est, q̄ de nostro casu nihil diffinierit Augustinus, Quare nihil aduersum nos hoc Speculum facit.

DEINDE respondemus in illo Speculo, multa per Augustinum collecta fuisse, quæ neutiq̄ habenda sunt pro moralibus, quatenus morale distinguitur contra iudiciale, & ceremoniale. Neq̄ inficias eo, quin pleraq̄ sint, quæ ad mores aliquouiscq̄ spectant, quæ nequaquæ ad istum modum habenda sunt moralia. Nam iudicialia, ceremonialia quoq̄ tametsi, nonnihil habeant moralitatis, moralia tamen haud quaquæ censentur. Sed vt ad rem veniamus. Inter ea, quæ per

DE CAUSA MATRIMONII.

Augustinum excerpta sunt, e libro Exodi sic habetur. Qui percusserit hominem, volēs occidere, morte moriatur. Istud ibi recensuit Augustinus haud dubie. Neq; tamen sentit hac lege iam teneri Christianos.

REGENSVIT & istud. Redet animam pro anima, oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu, pedē pro pede, adustionem pro adustione, vulnus pro vulnere, lituorem pro liuore. Et quis dicit hoc institutū Mosaicum, hodie vigore suū seruare, p̄sertim cū Christus illud antiquarit?
PRAETER HAEC, & illud memorat. Decimas tuas & primitias non tardabis offerre. Quis hodie primitias frugum suarum, vt offerat teneri se putat. Et sunt cōplures qui se nolunt ad reddendas decimas, quum altarum rerum, tum grossarum arborū obnoxios fateri. **ADIUNGIT** p̄dictis Augustinus. Si occurreris boui inimici tui, aut asino erranti, reduc ad eum. Si videris asinum odiētis te facere subonere, non pertransibis, sed subleuabis cum eo. Et rursus ait. Primitias frugum terræ offeres in domo domini dei tui.
HAEC IN frōte Speculi diuus Augustin⁹ anotauit. Ad quæ tamen, si quisq; affirmauerit, singulos hodie Christianos obligari, esset profecto q̄ durissimum. Quod si quis, ad hunc modum cætera collectanea, quæ non ligant, velit hic reponere, non paruum certe cumulum efficeret. Sed & huc præterea, citauit Augustinus omnia consilia, quæ Christus in Euangelis tradidit. Et tamē ad hæc, arctare cunctos esset admodum temerarium. Quare non solido quouis argumento, firmari potest quicqd in eo Speculo traditur, id hodie Christianis omnibus obseruandum esse pariter: & ex his duabus responsionibus certum est, nulla posse ratione solida conuinci, prohibitiones illas Leuiticas vere morales esse

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 36.

esse, propterea q̄ inter huius Speculi collectanea reponantur.

OBIECTIO.

OBIICIUNT RVRSUM & istud, q̄ in Leuitici quæstionibus, Augustinus de prohibitione accessus ad mēstruatam, dicit id etiam hic esse positum, vbi talia prohibita sunt, quæ etiam tempore noui testamenti, (remota vmbra-rum veterum obseruatione) sine dubio custodienda sunt. Quod videtur etiam per prophetam Ezechielem significari, qui inter alia peccata, quæ non figuratæ, sed manifestæ iniquitatis sunt, etiam hoc cōnumerat, ad mulierē mēstruatam. Si quis accedat, & inter iusticiæ merita, si non accedat. Quia in re non natura damnatur, sed accipiendæ pro-lis noxium prohibetur. Ex quibus verbis apparet, Augustinum sensisse prohibitiones illas, iam Christianis omnibus obseruandas esse, manifestæq; iniquitatis esse, si quis eas transgrediatur.

RESPONSIO.

AT NOS HIC respondemus, Augustinum quum hæc diceret præmississe voculam dubitandi, nempe, forte. Sed & mox item subiunxisse verbum videtur. Quod videtur etiam, inquit, per prophetam Ezechielem. Quare certum est, Augustinum hoc loco nihil diffinitisse, sed disputasse se duntaxat. Neq; enim in morem est eis, qui sententiam dicunt similibus vti verbis, sed his remotis, prorsus affirmare quod proponunt.

CAETERVM VT concedamus illum hoc asseruisse, nempe Leuiticas illas prohibitiones absq; dubio custodiendas esse, haudquaq; tamen, hoc intelligi voluit iuxta generalitatem illarum prohibitionum, sed magis iuxta peccatorem aliquem sensum. Et vt mihi videtur vno fratre.

E iiii Nam

DE CAUSA MATRIMONII.

Nam sic haud dubie prohibitio illa, nunc hodie custodienda est, & manifestam præ se fert iniquitatem, si quis fratrem duxerit viuento adhuc fratre. Veruntamen aliter sentiendum est mortuo fratre, quãdoquidem vnitas carnis iam soluitur, soluto matrimonii nexu.

S E D E T S I manifeste iniquitatis esset, vxorem fratris mortui ducere, quomodo præcepisset hoc ipsum deus per Mosen in Deuteronomio. Nihil enim deus mandauit, auctore Hieronymo, quod suapte natura sit inhonestum, aut turpitudinis manifestæ. Quamobrem, quum illud fieri iussisset deus, & tam numerosæ plebi etiam lege publicitus tradita, qui fieri potest, vt istud manifeste vel iniquitatis, vel turpitudinis habeatur. Quare meo iudicio, locus iste iam citatus ex Augustino, palàm indicat illum haudquaquã sensisse, prohibitionē dictam intelligendam fuisse fratre mortuo, sed viuo, quandoquidem ad hunc sensum, omnino sit iniquitatis & turpitudinis manifestæ.

T E R T I O dicimus, quod nec accessus ad menstruatam est in omni casu damnabilis. Nam si maritus tempore mēstruorum vteretur vxore propria, tantum vt vitaret fornicationē, ille iuxta Thomam, & alios disputatores, non committeret peccatum mortale. Quare sicut vsus mēstruatę, potest in casu fieri licitus, sic saltem & in casu ducere fratrem, quantumuis contrarium eius fuerit morale, potest in casu fieri licite. Et præsertim vbi summus Pontifex causam approbauerit, quemadmodum & non semel fecit in casu nostro.

DE DISPENSABILITATE

prohibitionum Leuiticarum.

I A M Q V I N T O loco docendum est, an sint prohibitiones istę dispensabiles necne? Hic sanè respondendū est, distin-

SERENISS. REGIS ANGLIÆ. Fo. 37.

distinguēdo sensuum diuersitatem, quos habere possunt dictę prohibitiones. Nam si fratre viuo duxerimus eas intelligendas, tunc planè sunt indispensabiles. Nequẽ enim summus Pontifex dispensare posset, vt frater sibi copulet viuentis adhuc fratris vxorem, inter quos matrimoniū aliquando fuisse consummatum. Et sanè multo probabilius est, eas prohibitiones intelligi debere fratre viuo, quemadmodū nos multis rationibus alibi monstrauius, quas hic & denuo repetere non grauabimur, vt sic integrior, & consummatior sit hæc responsio nostra.

PRIMA RATIO,

PRIMA RATIO igitur erit, complurium autorum in hac re consensus. Et Augustinus in primis vir acerrimo iudicio, dicit non paruam quæstionem esse, num viuo fratre debeat illa prohibitio intelligi.

P O S T Augustinum Rodolphus Flauiacensis interpres & ipse Leuitici palàm affirmat, eas prohibitiones accipiendas esse, fratre viuo.

P E T R V S item Blesensis in epistolis, vir eximie doctus. **D R V T H M A R V S** super Matthæum insignis expositor. **Glossa interlinearis** ibidem. **H V G O** Cardinalis tã in euangelio Matthę, quã super Leuiticū. **A L E X A N D E R** Halēsis, & alii complures, quorum cōmunem rationem hic subiiciam, quam & Alexander, ad hunc modum recenset.

I N L E V I T I C O inquit prohibetur, ne quis vxorẽ sui fratris accipiat. At in Deuteronomio vicissim præcipit, vt fratris (qui sine liberis defunctus est) vxorem frater accipiat. Quamobrem colligitur, vt sicut hic de fratre defuncto præcipitur, ita quod in Leuitico prohibetur, oportet intelligatur viuo fratre, ne videlicet scripturæ sibi inuicem contradicant.

E v Hæc

DE CAUSA MATRIMONII.

Hæc igitur vna ratio est cur Leuitica prohibitio debeat intelligi, viuo fratre.

SECUNDA RATIO.

SECUNDO corroborabimus hoc ipsum ita, Moses vbi inter cæteras prohibitiones vetat, ne quis vxorem fratris accipiat, vt reuelet turpitudinem eius, intelligit omnino, viuente vxore. Quo circa, cum par sit affinitatis gradus, inter virum & sororem vxoris, atq; inter fratrem, & vxorem fratris, oportet vt hæc prohibitio pariter intelligatur, viuente fratre, sicut illa fuit intellecta, viuente sorore.

TERTIA RATIO.

TERTIO SIC, Vbi Moses ibidē vetat, ne quis coeat cum vxore proximi, q̄q̄ non exprimat hanc particulam vi uēte proximo. Nihilominus eandē vult intelligi. Nam proximo vita defuncto, bene licebit alteri, conjugem illius accipere. Quocirca nihil obstat, quin prohibitio de accipienda fratria, similiter intelligatur, viuente fratre.

QUARTA RATIO.

VNITAS carnis fratris & vxoris suę non durat vltius, nisi q̄diu vixerit frater. Nam postq̄ frater vita semel functus fuerit, tametsi denuo suscitaretur ad vitam, solutum est matrimonii vinculu, vxorq; libera reddita est, vt cui velit nubat. Quare nihil vetat vnitas carnis inter fratrem & vxorem suam, quominus illo mortuo, frater eius illam sibi coniugio copulet.

QUINTA RATIO.

VETAT Moses in eodem capite, ne Iudæi iuxta morem regionis Chanaan, quā essent ingressuri, facerent, nec in legitimis eorum ambularent, nimirum ideo q̄ fuissent, abominabilia. Sed casum nostrū de ducenda fratria, mortuo fratre, Iudæi semper seu legitimum apud eos obseruabant, vt

mox

SERENISS. REGIS ANGLIÆ. Fo. 38.

mox ostēdemus. Quinetiam ipse Moses hoc ipsum fieri mandauit. Quare prohibitio illa, prorsus intelligenda est de fratre viuo, quū nec abhominabile deo potuit esse, quod Moses fieri mandauit.

SEXTA RATIO.

TITVLVS ipsius capitis est de illicitis coitibus. Et sanē cunctæ prohibitiones, quas ibi tradit Moses sunt illicitæ. Casus vero noster semper fuit licitus, vt cum alias crebro docuimus, tum postea quoq; dicturi sumus. Quamobrem et de vxore viuētis fratris, cum qua planē coitus omnis illicitus est, intelligi debet ea prohibitio.

SEPTIMA RATIO.

OMNE VERVM omni vero consonat. Sed hoc est verum, q̄ mortui fratris vxorem, frater alius potuit vel merito suo ducere, ergo et cōsonat illud, cum alio verò quodcūq; detur. Atqui non consonat cum illa prohibitionē Leuitica, nisi eam intelligamus fratre viuo. Quamobrem aut illa non erit vera, aut sensum alium habeat oportet, q̄ de fratre quouis indifferenter, siue viui, siue mortui.

OCTAVA RATIO.

COMMINTVR Moses in eodem capite, q̄ omnis anima, q̄ fecerit quippiā de prohibitionibus antedictis, quas & abhominatiōes vocat, peribit de medio ppli sui. Sed nemo propter executionē casus nostri, periturus est, imò laudē potius & p̄mium reportaturus, adeo vt q̄ recusauerit id facere, vituperio poenatq; dignus apud Mosen iudicatur. Vnde cōsentaneū est, vt sicut præceptū Deuteronomi de fratre mortuo traditur, ita prohibitio Leuitica de viuo fratre intelligat̄.

NONA RATIO.

INTERMINATVR Moses i leuiticis prohibitionib9, cuiq;

DE CAUSA MATRIMONII

cuique, qui duxerit uxorem fratris, illum absque liberis futurum. Sed seruantibus precepta Deuteronomica, inter quae praecipit idem Moses, uxorem fratris absque liberis mortui ducendam a fratre, liberorum successionem pollicetur. Quare si aut hoc praecipit, fratre mortuo intelligitur, sic illa prohibitio videtur intelligi fratre viuo.

DECIMA RATIO.

M O S E S in Leuiticis prohibitionibus foeditatem vocat & rem illicitam commisceri cum uxore fratris, sed commisceri, cum uxore fratris defuncti absque liberis, nulla foeditas est. Alioquin non praecipisset Moses illud fieri. Nam ut Hieronymus ait, deus nihil praecipit, nisi quod honestum est. Quocirca manifeste colligitur, illam prohibitionem Leuiticam intelligi debere fratre viuo.

CONCLUSIO.

Q V I S I A M non perspiciat ex his rationibus, quae facile defendi queat, aduersus omnem impugnatores prima illa interpretatio diui Augustini, quae videlicet prohibitio Leuitica, debeat intelligi fratre viuo. Et secundum hunc sensum prohibitiones illae vere morales sunt. Neque potest summus Pontifex cum eis dispensare.

Q V O D S I mortuo fratre, relictis liberis accipiendae sint, iam non est dubium, quin ubi ratio legis cessauerit, Pontifex in eo casu dispensare possit, rationem autem legis huius, Chrysostomus hanc fuisse tradit, nimirum ut amplior fieret dilatio charitatis. Sic enim Omelia. 49. super Matthaeum dicit Chrysostomus. Cum vero liberis defunctus reliquisset, tale matrimonium nullo modo procedebat. Sed cur nam ita inquires? Nam si alii uxorem defuncti ducere licebat, nonne multo magis fratris? minime. Voluit enim latius affinitates vagari,

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 29.

gari, ut multis modis inter se homines vincerentur. **H A E C**
CHRYSOSTOMVS.

EX Q V I B V S verbis dilucidum est, Chrysostomum existimasse legis huius hanc fuisse rationem, ut homines inter se maiori amicitiae vinculo neferentur. Quum igitur in casu contingere poterit, occasio dilatandae charitatis amplior ex nuptiis fratris liberis habentis, quam si nupserit eadem ex tero, quis dubitabit in tali casu Pontificem posse dispensare. Quam rem si facere possit Pontifex, multo facilius id praestabit, ubi frater nullos omnino reliquit liberos. quandoquidem istud in lege Mosaisca praecipit olim fuerat.

CAETERVM ut intelligamus, quid hac in re doctores alii senserint, iam in medium, illorum sententias proferemus.

ANGELVS IN SVMMA.

Q V A M utique sententiam & Angelus in Summa sua comprobat sub ditione, Papa. Nam ibi quaerit, utrum Papa possit dispensare in omnibus praecipit moralibus legis naturae vel diuinae. Vbi post satis prolixam disputationem ex doctrina Scoti, Alexandri, Henrici, Francisci, ut ait, habitam, ita subdit. Vnde si occurreret casus particularis, in quo deficeret ratio legis, propter causas spirituales impediens observationem praecipit legis, ex applicatione ipsorum ad diuersas materias, tunc Papa possit dispensare.

RICHARDVS DE MEDIA VILLA.

CITAT AD hoc Richardum in. 4. quem affirmat dixisse, quod si Papa non posset dispensare, non videtur deus fuisse bonus paterfamilias, nisi dimisisset pastorem super gregem suum, qui posset consulere omnibus occurrentibus, & necessario expediendis. Nec etiam posset dici, quod Papa, sit generalis commissarius dei, assumptus in plenitudine potestatis.

Cuius

DE CAUSA MATRIMONII

Causa cōtrarium determinatur secūda quæstione sexto cap.

Qui se scit. 24. quæstione prima. Quodcumq;

ET ADDIDIT Angelus præterea, se velle hoc intelligi, tam de præceptis secundæ tabulæ, quàm de ceteris omnibus veteris & noui testamenti præceptis, pro quo & citat, Archiepiscopum Florentinum in Summa.

ARCHIEPISCOPVS FLORENTINVS. VND E .D. Archiepiscopus Florentinus, in Summa dicit se audiuisse à fide dignis, q̄ Papa Martinus quintus habita consultatione cum multis doctissimis viris in sacra theologia, & iure canonico, dispēsauit cum quodam qui acceperat germanam suam in uxorem, propter multa mala & scandala quæ euenissent, si eam dimisisset, & quæ euitari non potuerant, nisi sic dispensaretur.

SVBDIT Angelus. Et idem ego dico de similibus, ar. 2. quæstione prima cap. Multi in fi. & d. c. Qui se scit de similibus. Et sic secundum hanc distinctionem, intellige & limita d. cap. litteras, & similia quæ videntur dicere, q̄ contra legem diuinam & euangelicam, aut Apostolum non potest Papa dispēsare, vt in cap. Sunt quædam. 25. q. 1. Quia verum est, vbi ratio legis non cessat.

ADIICIT RVRSVS idem, & in prædicta opinione concurrunt omnes Canonistæ si bene intelligātur, quando dicunt q̄ Papa potest declarare, interpretari & limitare, ac distinguere ius diuinum, quod nihil aliud est dicere, nisi videre vbi ratio cessat vel non, vt sic non dispenset. Et sic tene firmiter. **HÆC** Angelus in Summa.

PETRVS DE PALUDE.

CORROBORAT dictam Angeli sententiam Petrus ipse de Palude, quem pro sua parte citant aduersarii. Nam is libro

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 40.

libro, 3. distin. 40. quæstione secūda, conclusione prima sic dicit. Licet iure communi eius sit interpretari cuius est condere. Quia tamen legislator Christus à nobis recessit, vicarium dereliquit illum, qui habet plenitudinem potestatis in terris, saltem dubia in fide & moribus, & omnibus quæ ad deum ptinent declarandi. Sic enim expediebat propter enigmata fidei, Vnde & in veteri lege ad sacerdotes erat recursus de dubiis legis dei, quarum interpretationi qui non stabat mortis reus fiebat. **HACTENVS** Paludensis.

E GO IAM huic maiori subsumam altam minorem, nimirum hanc. In dubium trahitur à compluribus, an hæc prohibitio cōiugis fraternæ, sit moralis, ob id potissimum, q̄ quidam è theologis contendunt eam esse moralem, tamen si minime probent. Quidam contra, strenue reclamant & asserunt eam tantum esse iudicalem. Quis ergo non perspicit ex his consentaneum esse, vt Pontifici liceat hanc ambiguitatem tollere, declarando eam non esse moralem, præsertim cum nequeat vlla solida ratione probari q̄ sit moralis? Pauciq; reperiantur qui dicunt eam esse moralem, cōtra vero plurimi qui iudicalem esse constanter asserant. Quum igitur sententia Paludensis ad Pontificem spectat omnia dubia declarare consequitur, vt istud dubium explicare quoq; liceat, & planè decernere, prohibitionem illam fuisse iudicalem. quod & non semel factum est.

IOANNES DE TURRE CREMATA.

CONFIRMAT eandem Ioannes de Turre Cremata, in Summa quam ædidit de Ecclesia libro secundo ca. 107. Vbi sic dicit. Ex prædictis infertur secundo correlative, q̄ ad Romanum Pontificem pertineat interpretari sacram scripturæ

DE CAUSA MATRIMONII

scripturam, & dubia declarare, quæ emergunt, circa ius naturale, siue diuinum. Hoc autem corollarium, sic ex superioribus deducitur, pro quo primo notatur, quod determinare dubia, in talibus potest esse dupliciter. Vno modo, scilicet inquisitiue, sicut potest quilibet ex ingenio, vel habitu inquirere de dubiis alicuius scientiæ. Et isto modo declarare, potest pertinere ad quemcūq; doctum in aliqua scientia. Et vocat determinatio, siue declaratio magistralis. Alio modo potest accipi, declarare cum aliqua autoritate, sic scilicet quæ declaratio, debeat pro vera teneri vel opinari. Et isto modo potestas, siue auctoritas declarandi prædicta dubia, est solum apud summum Pontificem, simpliciter. Similiter est distinguendum de interpretatiōe legis diuinæ, aut sacræ scripturæ. Quia quædam fit per modum disputationis, & inquisitionis scolasticæ, perquirendæ, quis sit sanus intellectus ipsarum, nihil ad verba legis, vel scripturæ, adiicendo vel subtrahendo. Alius est interpretationis modus, per modum determinationis obligatiuæ, ad tenendum intellectum, siue sensum datum per interpretationem.

PRIMVS modus est magistrorum, quorum tamen interpretatio, neminem cogit ad sic tenendum. Secundus verò modus interpretationis, est Romani Pontificis, cuius determinatio obligat oēs ad sic tenendum & obseruandū. Hæc ille. **HIC VIDES** Lector, huius viri sententia, Pontificem habere potestatem declarandi scripturas, & dubia, quæ emergunt circa ius naturale, siue diuinum, non inquisitiue solum, vt disputatores faciunt, sed autoritate diffinendi, quid pro vero teneri debeat. Ita quæ nemini liceat oppositum asserere.

DEINDE subicit huius rei iustam probationē, ad hunc modum. Quod ratione potest ostēdi, oportet ponere in ecclesia

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 41.

clesia vnum caput, ad quod ptineat determinare, & declarare, & interpretari illa quæ sunt dubia circa quæcunq; ad fidem pertinentia, siue sint speculatiua, siue agibilia. Sed constat quæ in Ecclesia, non potest esse aliquod tale caput, nisi solus Papa &c. Minor patet in superioribus, maior probabitur, quæ oportet ponere Ecclesiam sic dispositam à deo, quæ tota communitas vniuersalis Ecclesiæ, maneat in vnitae fidei, & in vna sententia de fide. Vnde **Apostolus. 1. Corin. 1.** Obsecro vos fratres, per nomen domini nostri Iesu Christi, vt idipsum dicatis omnes, & non sint in vobis scismata. Sitis autem perfecti in eodem sensu, & in eadem sententiâ. Sed hoc non potest esse, nisi tota communitas Ecclesiæ recursum habeat ad vnum caput, scilicet ad præsidētem, apud quem esset auctoritas declarandi, & interpretandi dubia circa ea quæ sunt fidei.

P E R T I N E T ergo ad Romanum Pontificem, declarare dubia, & interpretari circa ea, quæ fidei sunt, siue iuris naturalis & diuinæ. **H A E C I L L E.**

E X H A C ratione, colligit Romanum Pontificem auctoritatem habere declarandi, & interpretandi dubia circa ea quæ sunt fidei, siue iuris naturalis & diuini. Quum ergo dudum in quæstionem venerit inter eruditos, an prohibitio dicta sit moralis necne. Et Pōtifex factio suo partem eam approbavit, quæ censuit tantum esse iudicialem.

P A L A M E S T quæ habenda sit pro iudiciali, & quæ Pontifici liceat, in tali affinitatis gradu dispensare.

A N T O N I N V S.

A S T I P V L A T V R illis & Antoninus in tertia parte Summæ. Vbi posteaquæ recensuerit opinionem Petri de Palude, sic tandem subdit, instar sacrilegii esse, disputare de pote-

F state

*Imaiores se
Panti sum. &c.*

DE CAUSA MATRIMONII.

fratre principis, & precipue Papæ, neminiq; esse permissum, de sedis apostolicæ iudicio iudicare, ac illius sententiam retractare, videlicet propter Romanæ Ecclesiæ primatum, Christi munere beato Petro collatum. Dicit tamen licere vni Pontifici, vt de altero quouis iudicet, quemadmodum Gregorius nonus quum ante fuisset prohibitum matrimonium vsq; ad septimum consanguinitatis & affinitatis, ipse reuocauit vsq; ad quartum,

S V A D E T demum in fine consulendum esse nemini vt dispensationem petat à Pontifice contrahendi cum tali, cuius matrem vel germanā ante carnaliter cognouerat. Sed si post contractum, & multò magis consummatum matrimonium obtinuit dispensationem remanendi cum illa, dimittendum esse negotium iudicio dei, nec esse condemnandum. **H A E C** ille.

P A L A M est igitur Antonini sententia, q; habita dispensatione super huiusmodi nuptiis, matrimonii copula semel in vita nullo pacto dirimenda sit.

EX HIS AVTORIBVS dilucidum est, vbi Pontifex in huiusmodi casu dispensauerit standum esse Pontificis dispensationi. Nam in dubiis omnibus, ille solus ambiguitates omnes tollere potest, & eius decreto parendum est, nihilominus q; legis Mosaicæ tempore, sacerdoti summo fuerat obtemperandum. Id quod fieri sub pœna mortis interminatum erat. Siue igitur nata fuerit ambiguitas, an prohibitio Leuitica moralis an iudicialis fuerit, seu venerit in controuersiam, an Pontifex dispensare possit, an secus, vt frater defuncti fratris absq; liberis vxorem ducat, ille solus modum huius ambiguitatis dissoluere potest. Quod si pro hac vel illa parte, sententiã tulerit, nemo citra summū discrimen,

SERENISS. REGIS ANGLIAE. Fo. 42.

men, decretum eius poterit contemnere. **Q V V M** igitur apertissimum sit, talem his diebus controuersiam exortam esse, multis asserentibus, id licere Pontifici, multisq; reclamantibus id non licere: Pōtifex quia litem hanc, suo facto diremerit, atq; istud non semel, neq; solus vnus Pontifex, iam illi viderint, num sanis conscientiis matrimonium quod sub huiusmodi casu dispensatione, consummatū ante fuerit, diuorciari queat villo pacto.

Q V O D S I D I X E R I N T se manifestis argumentis quæ labefactari nequeant, posse commōstrare, prohibitiones illas vere morales, ac proinde profus indispensabiles esse, paucis respondeo nuncq; illos id facturos, nisi pro viuo fratre velint eas intelligi. Sic enim, si prohibitiones dictas accipi velint, non est dubium vt diximus, quin sint morales. Verum ita nostro instituto nihil officunt. Quod si mortuo fratre velint eas intelligi, licet ita non nihil moralitatis habere videātur, quemadmodum & ceremonialia iudicialia q; omnia moralitatis aliquid habent. Non est tamen id satis vt sint vere morales. Nam iuxta huius vocabuli conceptionem ab autoribus traditam, morale dicitur non quicquid ad mores pertinet, sed quod contra iudiciale ceremoniale q; distinguitur. Ceterum vter horum intellectuum verior sit, hoc est an viuo fratre, an mortuo absq; liberis intelligi debeant illæ prohibitiones, nullis argumentationibus diffiniri potest, sed solius Pontificis interpretatione. Sunt enim in vtramq; partem argumenta plurima, sed longe præponderant ea quæ moluntur, q; prohibitiones illæ debeant intelligi, fratre viuo. Quamobrem & Pōtifex eam partē facile cōprobare poterit, vtcunq; fuerit, nulla tā efficax ratio produci valet quæ conuincat, non posse Pontificem quemlibet huius contro-

DE CAUSA MATRIMONII.

uerſe ſcrupulum penitus auferre.

O S T E N D I M V S igitur ea quæ ſtatim à principio polliciti fuimus. Et primū quod ducere fratris, cui nulli fuiſſent relictī liberi, vere præceptū eſſet in Deuteronomio.

D E I N D E Q V O D præceptum illud accipiendum ſit, vel de uterino fratre, vel de proximo ipſius cotiſanguineo.

T E R T I V M Q V O D Leuiticæ prohibitiones non ſunt vniuerſaliter intelligendæ, ſed ad ſenſum aliquem contrahendæ peculiarem.

Q V A R T V M Q V O D in ſenſu aliquo, ſunt mere iudiciales, non morales.

Q V I N T V M Q V O D in aliquo ſenſu ſint diſpenſabiles, in aliquo minime.

P R O Q V I B V S C O M M O N S T R A N D I S, tametiſi quibusdam forte viſi fuerimus haudquæſ ita rem firmari ut eneruari nequeat, ſatis tamen ad inſtitutum noſtrum faciet quod aduerſarij nihil producere queant, quod à nobis non facile diſſoluetur. Nam donec iſtud fecerint, quod & ſcio nunquā facturi ſunt, ſemper apud Pontificem auctoritas manebit in caſu noſtro diſpenſandi. Quam quidem auctoritatem, quum nullis rationibus infringere queant, nunquā dirimi poterit dictum matrimonium.

F I N I S.

ERRATA QVAE INTER CASTIGANDUM SUNT DEPREHESA, SIC SUBNOTAUIMUS.

- A. ii. linea. 7. demigratum lege denigratum.
A. ii. pag. 2. linea penul. Auguſtinam, leg. Auguſtiniani.
A. iiii. pag. 2. linea. 8. exſtiterit, lege extiterit.
Eadem pag. li. 5. ante fin. imprimus, le. in primis.
Fo. 6. pag. 1. lin. 14. vbi legis, & in vita. le. inuita
Fo. 8. pag. 1. ad medium. his tres Euangelicæ, le. hi tres.
Fo. 9. pagina. 1. ad medium. fuit Eli Ioseph, igitur, le. fuit Eli, Ioseph igitur.
Fo. 9. pag. 2. lin. 2. per Mathan verò per Daud. Lucas. le. per Nathan verò à Daud Lucas.
Ea. pag. li. 7. per Mathan, leg. per Nathan.
Ea. pag. li. 16. qui per Mathan genus ducit. leg. per Nathan.
Ea. pag. li. a fine. 4. ad quā Lucas. le. ea quā Lucas.
Ea. pag. li. a fine. 3. qui fuit Iacob. leg. qui fuit Eli.
Fo. 10. pag. 2. lin. a fine. 8. ex tribu Mathan. le. Nathan.
Ea. pag. li. a fine. 4. ex tribu Mathan. le. Nathan. bis.
Fo. xi. pa. 1. li. a fine. 3. Mathan. le. Nathan.
Eadem linea, anus, leg. auus.
Fo. fo. pag. 2. li. a fine. 13. manibus. leg. inanibus.
Ea. pa. li. a fine. 4. Mathan. leg. Nathan.
Fo. 12. pa. 1. linea. 2. Mathan. leg. Nathan.
Ea. pag. li. 13. per Mathan. leg. Nathan.
Ea. pag. li. 19. ex Mathan. leg. & Nathan.
Pag. 2. li. a fine. 11. hud. leg. haud.
Fo. 13. pag. 2. lin. 7. per Mathan. leg. per Nathan.
Fo. 14. pag. 2. lin. 1. nam. leg. num.
Ea. pag. linea a fine. 5. Eli Melech. leg. Elimelech.
Fo. 15. pag. 2. lin. 8. iudicis. lege indicis.
Fo. 17. pag. 1. li. ante ſi. 8. qui deceſſerit, le. qui nō deceſſerit.

F III

Fo. 23. pag. 1. lin. 11. aborta. leg. oborta.
Fo. 27. pag. 1. li. 19. subdens. leg. subdit.
Eo. pag. 2. li. 18. sed quantum. lege scilicet quantum.
Fo. 28. pag. 1. li. 18. pro ista. lege istum.
Ea. pag. 1. li. 21. habet. lege habent.
Fo. 29. pag. 1. lin. 7. sed. abundat.
Eodem. pag. 2. line. 15. dignosci.
Fo. 30. pag. 2. linea. 2. possunt. lege possint.
Eodem line. 10. Peligiani. Ibidem. referenda. sed prorsus.
Eadem pag. a fine lin. 11. Quum igitur.
Fo. 31. pag. 1. line. 13. Et adhærebit uxori suæ.
Eadem pag. line. penultima a fine. est abundat.
Fo. 32. pag. 2. line. a fine. 9. Propter.
Fo. 33. pag. 2. lin. 10. adtecit his. Ea. lin. 17. & abundat.
Fo. 34. pag. 2. lin. 9. a fine. potest Augustinum.
Fo. 36. pag. 2. li. 13. habeatur. Fo. 37. pa. 2. li. vlti. seu le. ceu.
Fo. 38. pag. 1. line. 15. lege vero. vt sit nomen.
Fo. 39. pag. 2. line. 16. de similibus. lege cum similibus.
Eadem pag. lin. 20. Quia. lege Quod.

COMPLVTI APVD MI.
chaelem de Egua, mense Au-
gusto. Anno. 1530.